

ANKETILSVAR

TIL

GULATING LAGMANNSRETT

Oslo, 6. januar 2026

Ansvarlig advokat:
Thomas S. Farhang

Sogn og Fjordane tingretts sak nr. 25-133969TVI-TSOF/TFOR

Ankende part nr. 1:	Norges Naturvernforbund Mariboës gate 8 0183 Oslo
Prosessfullmektig:	Advokat Asle Bjelland CMS Kluge Advokatfirma AS Postboks 1548 Vika 0117 Oslo
Ankende part nr. 2:	Natur og Ungdom Torggata 34 0183 Oslo
Prosessfullmektig:	Advokat Amund Noss CMS Kluge Advokatfirma AS Postboks 1548 Vika 0117 Oslo
Ankemotpart:	Engerbø Rutille and Garnet AS v/styrets leder Finn Ivar Marum Postboks 1 6806 Naustdal
Prosessfullmektig:	Advokat Thomas S. Farhang Kvale Advokatfirma DA Postboks 1752 Vika 0122 Oslo
Rettslig medhjelper:	Advokat Marie Agerup Kildahl Samme adresse
Saken gjelder:	Begjæring om midlertidig forføyning

* * *

1 INNLEDNING

Det vises til anken fra Natur og Ungdom og Norges Naturvernforbund ("Miljøorganisasjonene") av 9. desember 2025. Engebø Rutile and Garnet AS ("ERG") er gitt frist til å inngi anketilsvar innen 6. januar 2026.

Miljøorganisasjonene tok ut begjæring om midlertidig forføyning mot ERG 26. august 2025 med krav om at ERG skal forbys å deponere restmineraler i Førdefjorden. Sogn og Fjordane tingrett avsa kjennelse 10. november 2025, hvor begjæringen ikke ble tatt til følge. Tingretten konkluderte korrekt med at det ikke foreligger sikringsgrunn, slik at vilkårene for midlertidig forføyning ikke er oppfylt. Det er ingen opplysninger eller bevis i anken som tilsier en annen vurdering i dag.

Miljøorganisasjonenes behov for en midlertidig forføyning er gjennomgående begrunnet med at staten påstås å ha brutt Norges EØS-rettslige forpliktelser. I dom 12. august 2025 kom Borgarting lagmannsrett uriktig frem til at ERGs tillatelser er ugyldige og i strid med vanndirektivet. Miljøorganisasjonene hevder at dommen - som ikke er rettskraftig - innebærer at staten må trekke ERGs tillatelser tilbake. Staten på sin side fastholder at tillatelsene er gyldige. Høyesterett skal behandle saken fra 27. april til 5. mai 2026. Spørsmålet om tillatelsenes gyldighet vil derfor avklares om få måneder. Dersom lagmannsrettens dom stadfestes, må forvaltningen vurdere virkningene av ugyldighet. Inntil forvaltningen eventuelt rettmessig trekker tillatelsene tilbake, har ERG rett til å utøve virksomhet i tråd med tillatelsene som er gitt.

Begjæringen er med dette et resultat av at staten ikke har trukket tillatelsene tilbake. At begjæringen ikke er rettet mot staten med krav om at dette gjøres, skyldes trolig at domstolen ikke kan binde opp forvaltningens myndighetsutøvelse. Derfor er det i stedet ERG som privat part som saksøkes. Forføyningskravet går ut på at ERG skal forbys å deponere restmineraler i Førdefjorden. Gis Miljøorganisasjonene medhold, innebærer det at ERG ikke kan utøve sine rettigheter etter den gjeldende utslippstillatelsen av 23. juni 2023 (heretter "Utslippstillatelsen"). Virkningen av at begjæringen om midlertidig forføyning tas til følge, er derfor den samme som om staten hadde trukket tillatelsen tilbake.

I denne saken inviteres Gulating lagmannsrett ikke bare til å prejudisielt ta stilling til Utslippstillatelsens gyldighet, men også til å forskuttere utfallet av en hypotetisk fremtidig forvaltningssak om eventuelle virkninger av ugyldighet. Det er det ikke grunnlag for.

Saken gjelder et offentligrettslig forhold, og må etter ERGs syn avvises fordi begjæringen ikke også er rettet mot staten som part. ERG vil nedlegge prinsipal påstand om at saken skal avvises.

Dernest fastholder ERG at ingen av vilkårene for midlertidig forføyning er oppfylt, slik at anken må forkastes.

For det første er ikke hovedkravet sannsynliggjort, jf. tvisteloven § 34-2 første ledd. Tingretten kom feilaktig frem til at ERGs utslippstillatelse mest sannsynlig er ugyldig. Tingretten vurderte ikke eventuelle *virksomheter* av ugyldighet. Følgelig tok ikke tingretten endelig stilling til om hovedkravet er sannsynliggjort. Videre er tingrettens vurdering av tillatelsenes gyldighet både mangelfull og feil. Det er ikke sannsynliggjort at tillatelsene er ugyldige. Under enhver omstendighet er det ikke sannsynliggjort at virkningene av en eventuell ugyldighet vil være at tillatelsene trekkes tilbake. Dette utdypes i punkt 3.2.

For det andre er det ikke sannsynliggjort at det foreligger en sikringsgrunn. Tingretten har foretatt en grundig vurdering av de påberopte sikringsgrunnene, og korrekt konkludert med at en forføyning i saken ikke er nødvendig for å avverge "en vesentlig skade eller ulempe", jf. tvisteloven § 34-1 første ledd bokstav b. ERG kan i hovedsak slutte seg til tingrettens vurderinger. Det er imidlertid behov for å korrigere tingrettens vurdering av miljøskade som sikringsgrunn noe. I

anken har Miljøorganisasjonene anført at det foreligger sikringsgrunn etter tvisteloven § 34-1 første ledd bokstav a. Anførselen kan klart ikke føre frem. Dette utdypes i punkt 3.3.

For det tredje vil den skade eller ulempe ERG blir påført ved en forføyning stå i et åpenbart misforhold til interessen Miljøorganisasjonene har i at forføyning blir besluttet. Vilåret om forholdsmessighet er derfor ikke oppfylt, jf. tvisteloven § 34-1 andre ledd. Tingretten fant det ikke nødvendig å vurdere dette vilåret. ERG vil derfor kommentere dette i punkt 3.4.

ERG vil kort kommentere Miljøorganisasjonenes anførsler knyttet til tingrettens sakskostnadsavgjørelse i punkt 4. Det vises ellers til ERGs særskilte anke over sakskostnadsavgjørelsen av 10. desember 2025.

Bevis behandles i punkt 5 og prosessuelle forhold i punkt 6, hvor kravet om avvisning begrunnes nærmere.

Påstand nedlegges i punkt 7.

For at lagmannsretten skal ha det nødvendige grunnlaget for å ta stilling til spørsmålene som saken reiser, vil ERG først redegjøre for sentrale faktiske forhold som er av betydning for rettenes vurdering i punkt 2. I anketilsvaret vil ERG vise til dokumentsamlingen fra tingretten ("DS") med sidetall.

Miljøorganisasjonene har anlagt saken svært bredt, og i anken er saken ytterligere utvidet. Miljøorganisasjonene fremmer flere nye anførsler både knyttet til faktum og juss, og flere av anførselene er uklare. Det er derfor behov for en rekke avklaringer, hvilket ERG vil be om underveis.

2 SAKENS FAKTISKE BAKGRUNN

2.1 Innledning

Sogn og Fjordane tingretts fremstilling av sakens bakgrunn (s. 2-6) inneholder i hovedsak en gjengivelse av saksfremstillingen i Borgarting lagmannsretts ikke-rettskraftige dom av 12. august 2025. Forføyningssaken reiser imidlertid andre og flere spørsmål enn saken mellom staten og Miljøorganisasjonene. Fremstillingen er derfor lite dekkende, og flere sentrale faktiske forhold er utelatt – også fra subsumsjonen. Dette siste skyldes delvis at tingretten kun tok endelig stilling til vilåret om sikringsgrunn, og til dels at flere anførsler ikke er vurdert.

Saken har en omfattende historikk og et komplekst faktum. I uttalelsen til begjæringen av 26. september 2025 (DS 549) ga ERG en inngående, men på ingen måte uttømmende, redegjørelse for sakens bakgrunn. Dette vil ikke gjentas her, men ERG vil peke på hovedtrekk som er av sentral betydning for Gulating lagmannsretts vurdering av om vilkårene for midlertidig forføyning er oppfylt. Miljøorganisasjonenes nye anførsler knyttet til faktum i anken behandles løpende.

2.2 Engebøforekomsten og bakgrunnen for prosjektet

Staten ønsker å utnytte egne mineraler, og har i århundrer tilrettelagt for leting, kartlegging og utvinning av statens mineraler. Engebøfjellet inneholder statens mineral, eklogittmalm, med om lag 4–5 % rutil. Rutil er et høyverdig titanråstoff, sammenpresset med andre mineraler som granat. Titan brukes blant annet til metall, elektronikk og pigmentproduksjon, inkludert i forsvars- og flyindustri. Granat er etterspurt til sandblåsing og vannjetkutting.

I global sammenheng er Engebømalmen en unik ressurs. De eneste kildene til rutil i Europa finnes på Engebø og i Ukraina. Selskapet DuPont/Conoco og Norges Geologiske Undersøkelse ("NGU") startet kartleggingen av Engebøforekomsten allerede på 1990-tallet. Mot slutten av 1990-tallet trakk DuPont seg. Prosjektet ble deretter lagt ut for salg.

Det offentlige har vært en aktiv pådriver for å realisere prosjektet, blant annet gjennom tilskudd fra Statens næringsfond i 1998 og initiativet RUTILNETT. RUTILNETT knyttet seg til et offentlig initiativ for å markedsføre Engebøforekomsten overfor aktører som kunne ta over prosjektet etter DuPont. Seks år etter det første salgsforsøket lyktes det offentlige med å få Nordic Mining ASA ("Nordic Mining"), ERGs morselskap, til å overta prosjektet i 2006. I det følgende brukes betegnelsen "Nordic Mining" med mindre det er grunn til å skille mellom selskapene. De siste 19 årene har Nordic Mining arbeidet med å realisere Engebø-prosjektet (se punkt 2.6).

Allerede i 2013 beskrev regjeringen forekomsten som en viktig ressurs. I 2015 klassifiserte NGU Engebøforekomsten som en forekomst av internasjonal betydning, med potensial til å dekke globale behov. Ressursen er senere omtalt en rekke ganger i regjeringens mineralstrategi og utgjør den første gruen basert på statens mineraler på 40 år. Staten har i flere tiår sett på forekomsten som svært viktig både nasjonalt og regionalt, og fremhevet den i mineralstrategiene som sentral for verdiskaping, sysselsetting og forsyningssikkerhet.

Bakgrunnen for prosjektet på Engebø er derfor et ønske fra statens side om å utvinne statens mineraler og å fremme offentlige interesser. Prosjektet er begrunnet med allmenne hensyn, herunder hensynet til mineraltilgang, forsyningssikkerhet, og sysselsetting- og bosettingshensyn. Som vi vil komme tilbake til i punkt 2.8 er prosjektets betydning i nasjonal og internasjonal sammenheng kommet enda tydeligere til syne i lys av dagens sikkerhetspolitiske situasjon.

Både staten og ERG ønsker en bærekraftig mineralindustri. På Engebø vil omtrent 15 % av malmen utnyttes til produksjon av rutil og granat, mens ca. 85 % av malmen foreløpig ikke kan selges (restmineralene). Delene av malmen som ikke kan selges må lagres et sted, hvilket utløser behovet for et deponi.

Restmineralene er knust fjell og skiller seg ikke vesentlig fra bunnsedimentene i Førdefjorden (DS 195/919/1206). Som tingretten korrekt legger til grunn er det ingen radioaktivitet eller annen forurensning i restmineralene (kjennelsen s. 41). Det er derfor ikke tale om deponering av fremmede eller giftige stoffer.

2.3 Enhver gruve må ha et deponi – på Engebø er sjødeponi det miljømessig beste alternativet

Miljøorganisasjonene hevder i anken på s. 9 at ERG mest sannsynlig "ikke har rett til å fortsette gravedriften i det hele tatt", men at:

"Miljøorganisasjonene vil likevel nedlegge en begrenset påstand om at ERG pålegges å stanse deponering av gruveavfall i Førdefjorden. En slik forføyning vil således ikke forhindre ERG i å fortsette driften av anlegget, forutsatt at det ikke deponeres gruveavfall i Førdefjorden."
(vår utheving)

Miljøorganisasjonene gir med dette inntrykk av at virksomheten på Engebø kan fortsette uten et sjødeponi. Det er feil, hvilket utdypes i det følgende.

Enhver gruve har behov for et deponi. Dette kan etableres på land (landdeponi) eller under vann (sjødeponi). Sjødeponi er lovlig både i Norge og EU. Det er heller ikke forbudt etter vanndirektivet, se ESAs brev 16. juli 2021 pkt. 5.3.1 (DS 3159).

Forvaltningen har relativt nylig vurdert et mulig forbud mot sjødeponi. Konklusjonen i Miljødirektoratets vurdering av 24. januar 2019 (feildatert 2018) var at et forbud mot sjødeponi kan medføre at man i enkeltsaker ikke kan tillate den løsningen som gir minst negativ miljøeffekt på kort og lang sikt (DS 3134).

Ethvert deponi innebærer at areal beslaglegges og at livet under deponeringspunktet går tapt. Landdeponi etableres som oftest under et ferskvannsspeil for å begrense støvflukt, forvitring, sur

avgang og metallutlekking. En av flere utfordringer med landdeponi er at det medfører en stor ferskvannsdam med varig behov for overvåking, vedlikehold og risiko for dambrudd.

Norge er blant få land med egnede lokaliteter for sjødeponi. Mineralforekomsten ligger ofte nær sjø eller fjord, og flere norske fjorder er dype og trange, med bassenger avgrenset av terskler og lagdelte vannmasser. Dette begrenser partikkelspredning, og de dypeste bassengene er oksygenfattige, noe som gir minimal utlekking av metaller (DS 3140).

Engebøfjellet går rett ned til ca. 300 meters dyp i Ytre Førdefjorden. Førdefjorden er ca. 40 km lang og inndelt i tre deler: Indre, Midtre og Ytre Førdefjorden. Det er en grunn terskel mellom den ytre og midtre delen. Fjordbassenget har bratte sider og tilnærmet flat bunn på 300 meters dyp med grunne terskler på henholdsvis 25 og 50 meter. Dette bidrar til at massene holder seg i ro, og hindrer partikkelspredning utenfor deponiområdet og oppover i vannsøylen. Grunnet de naturgitte forutsetningene på Engebø var det naturlig å utforske mulighetene for et sjødeponi.

Nordic Mining har siden 2006 utredet ulike deponiløsninger, da valget har stor betydning både for miljøpåvirkningen og det totale kostnadsbildet. I tillegg til sjødeponiet, utredet Nordic Mining muligheten for landdeponi. I saken mellom Miljøorganisasjonene og staten for Oslo tingrett var det enighet om at et landdeponi ikke ville være et miljømessig bedre alternativ enn sjødeponi (DS 2305). Oslo tingrett la videre til grunn at det ikke er realistisk å realisere prosjektet uten sjødeponi (DS 2345). Disse temaene ble ikke anket av Miljøorganisasjonene.

I begjæringen om midlertidig forføyning gjorde Miljøorganisasjonene (i likhet med i anken) gjeldende at en forføyning ikke ville "forhindre ERG i å fortsette driften av anlegget" (DS 25). I prosesskriv 30. september 2025 for tingretten på s. 13 (DS 3244) skrev Miljøorganisasjonene at:

"På side 36 opplyser ERG at hele gruvevirksomheten må stanse dersom videre deponering forbyr, det vil si at det ikke eksisterer muligheter for annen midlertidig lagring av gruveavfallet. Dette kan da legges til grunn som ubestridt." (vår utheving)

På denne bakgrunn er det vanskelig å forstå hvorfor Miljøorganisasjonene i anken gir inntrykk av at virksomheten kan fortsette uten sjødeponiet. Miljøorganisasjonene **bes opplyse om** det nå bestrides at virksomheten må stanse dersom ERG ilegges et forbud mot deponering, slik at også dette skal bli et nytt tema for Gulating lagmannsrett.

2.4 Overordnet om det rettslige rammeverket for offentlige tillatelser til gruvedrift

Mineralvirksomhet avhenger av flere offentlige tillatelser. De sentrale tillatelsene er:

- Reguleringsplan (plan- og bygningsloven kap. 12)
- Driftskonsesjon (mineralloven § 43)
- Utslippstillatelse (forurensningsloven § 11)

I denne saken er det kun ERGs utslippstillatelse som er angrepet. Etter forurensningsloven § 11 kan forurensningsmyndighetene gi tillatelse til virksomhet som kan medføre forurensning. Bestemmelsen gir anvisning på en bred interesseavveining av om tillatelse skal gis og eventuelt på hvilke vilkår. I vurderingen skal det foretas en avveining av de miljømessige ulempene ved tiltaket sammenholdt med fordelene og ulempene som tiltaket for øvrig vil medføre. Vurderingen skal også omfatte naturmangfoldlovens krav til kunnskapsgrunnlag, føre-var-prinsippet og samlet belastning. I tillegg skal forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4-5 trekkes inn i vurderingen.

Forvaltningens vurderinger av ovennevnte forhold var ikke bestridt i forføyningssaken for tingretten, og slik ERG oppfatter det gjelder det samme for Gulating lagmannsrett.

Miljøorganisasjonenes ugyldighetsinnsigelse knytter seg utelukkende til forvaltningens tolkning og anvendelse av vannforskriften og vanddirektivet.

Ved vurderingen av om forurensningstillatelse skal gis, oppstiller vannforskriften en skranke for forvaltningens skjønnsfrihet. Vanndirektivet artikkel 4 er gjennomført i vannforskriften §§ 4 til 12. Miljømålet for overflatevann er at tilstanden skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god tilstand, jf. vanndirektivet artikkel 4 nr. 1 og vannforskriften §§ 4 og 6. Nasjonale myndigheter skal ikke tillate virksomhet som medfører at tilstanden av en vannforekomst forringes med mindre vilkårene i artikkel 4 nr. 7 i vanndirektivet, som er gjennomført i vannforskriften § 12, er oppfylt.

I vannforskriften er den økologiske tilstanden uttrykt som klassene svært god, god, moderat til svært dårlig. Et tiltak vil forringe den økologiske tilstanden i en vannforekomst dersom det medfører at tilstandsklassen reduseres, f.eks. fra tilstandsklasse god til moderat. Om tilstanden forringes, må virksomheten vurderes etter vannforskriften § 12, jf. vanndirektivet artikkel 4 nr. 7. I de verserende sakene mot staten og ERG, har Miljøorganisasjonene kun bestridt at vilkåret om at tiltaket er begrunnet i "overriding public interest" er oppfylt, se vanndirektivet artikkel 4 nr. 7 bokstav c.

Etter bestemmelsen må det foretas en avveining av de konkrete miljøulempene holdt opp mot de allmenne hensyn som begrunner tiltaket. Forvaltningens vurderinger av miljøtapet og fordelene ved tiltaket er derfor sentrale for gyldighetsprøvingen. I denne saken er miljøulempene også avgjørende for spørsmålet om sikringsgrunn.

2.5 Om forvaltningshistorikken og forvaltningens vurderinger av tapet av miljøkvalitet som følge av sjødeponiet

Forvaltningen har behandlet saken i over 17 år. Nordic Mining fremla forslag til planprogram allerede i 2007. Av miljømessige hensyn var det ønskelig å utrede muligheten for sjødeponi (DS 602-603). Året etter søkte Nordic Mining om utslippstillatelse.

Naustdal kommunestyre godkjente reguleringsplanen med sjødeponi i mai 2011 (DS 854). Fiskeridirektoratet region vest fremmet en rekke innsigelser, som baserte seg på Havforskningsinstituttets merknader (DS 1024/1025/1026). Etter flere års arbeid og grundige utredninger ble reguleringsplanen stadfestet av Kommunal- og moderniseringsdepartementet i vedtak 17. april 2015 (DS 1133). Området som er regulert til sjødeponi er på 4,4 km² og utgjør ca. 5 % av det totale fjordarealet. Som vi kommer tilbake til i punkt 2.9.1, vil ikke hele deponiområdet tas i bruk.

Ved behandlingen av Nordic Minings søknad om utslippstillatelse stod vurderingen av miljøkonsekvensene sentralt. Miljøkonsekvensene er vurdert i alt 91 utredninger, hvorav 60 % knytter seg til sjødeponiet (DS 3165). Miljø er vurdert av ulike forvaltningsorganer og i flere omganger.

Miljødirektoratet forberedte saken for Klima- og Miljødirektoratet i brev 13. februar 2015 (DS 133). Det omsøkte tiltaket gjaldt bl.a. sjødeponi for opptil 250 millioner tonn restmineraler.

Nordic Mining fikk utslippstillatelse ved Klima- og miljødepartementets vedtak av 5. juni 2015 (DS 222). Tillatelsen ble påklaget og stadfestet ved kongelig resolusjon 19. februar 2016 (DS 83).

Vedtaket av 5. juni 2015 inneholder en grundig og helhetlig vurdering av de miljømessige konsekvensene av tiltaket. Vurderingene sammenfaller langt på vei med tidligere vurderinger forut for vedtaket. Det er ikke senere fremkommet opplysninger som tilsier en annen vurdering av miljøtapet enn det som er lagt til grunn i den første utslippstillatelsen. ERG vil derfor gjennomgå hovedtrekkene ved Klima- og miljødepartementets vurderinger av de miljømessige konsekvensene av sjødeponiet og vannforskriften (som er det eneste som er relevant i denne sammenheng).

Klima- og miljødepartementet foretok ingen inngående vurdering av om tiltaket vil forringe vannforekomsten, men departementet la til grunn at vannforekomsten vil forringes fra "god til

dårlig" på grunn av de fysiske endringene i bunnforholdene. Det fremgår av vedtaket at bunnfaunaen i den aktive delen av deponiområdet vil begraves eller forsvinne mens deponeringen pågår. Videre er det lagt til grunn at rekolonisering trolig vil skje innen 10 år (DS 231).

Ved vurderingen av tiltaket etter vannforskriften tok departementet utgangspunkt i at det planlagte deponiet vil utgjøre ca. 10 % av vannforekomstens totale areal (DS 240). Videre la departementet til grunn at bunnfaunaen er det kvalitetselementet som er mest sensitivt for deponeringen, og at:

"Bunnfaunaen i deponiområdet vil forsvinne så lenge deponeringen pågår. Tiltaket vurderes dermed å medføre at vannforekomstens økologiske tilstand forringes til dårlig tilstand." (DS 240)

Det var utelukkende de fysiske endringene i bunnforholdene som ble vurdert å forringe vannforekomsten (DS 243). Departementet la videre til grunn at:

- Det er lite sannsynlig med partikkelspredning utover det planlagte deponiområdet og oppover i vannsøylen, eller med direkte påvirkning på det marine naturmangfoldet utenfor deponiområdet (DS 229-230).
- Det er lite sannsynlig med alvorlige og irreversible effekter for økosystemet som helhet (DS 234).
- Den kjemiske tilstanden forringes ikke (DS 243).
- Det er satt strenge vilkår i tillatelsen som reduserer miljølempene.

Det bemerkes for øvrig at bevegelige dyr i deponiområdet (inkludert bløtbunnsfaunaen) kan flytte på seg. Det vises til Miljødirektoratets anbefaling av 13. februar 2015 s. 39 (DS 171) som departementet sluttet seg til. Førdefjorden er heller ikke unik som fjordsystem eller med hensyn til økosystem og forekomst av arter, se bl.a. også Klima- og miljødepartementets brev av 5. februar 2015 på s. 5-6 (DS 1125). Det fremgår av brevet at endringen av økosystemet i den berørte delen av fjorden ikke ville være av avgjørende betydning i et nasjonalt eller regionalt perspektiv, og at:

"For de fleste vanlige forekommende arter og naturtyper vil det ikke være av kritisk betydning for bestanden eller utbredelsen sett i et regionalt eller nasjonalt perspektiv om de skulle miste sitt leveområde eller areal i det berørte området i Førdefjorden."

Vedtaket av 5. juni 2015 ble stadfestet ved kongelig resolusjon av 19. februar 2016, hvor det ble lagt til grunn at sannsynligheten for alvorlig eller irreversibel skade på marine arter er liten, og at det ikke var grunn til å endre tidligere vurderinger (DS 94).

Fire år senere, den 6. februar 2020 (DS 1279), begjærte Natur og Ungdom omgjøring av vedtaket. Miljødirektoratet avsto begjæringen 26. juni 2020 (DS 1305).

Grunnet endringer knyttet til kjemikaliebruk, fattet Miljødirektoratet vedtak om ny tillatelse 18. januar 2021 (DS 1310). Miljøorganisasjonene med flere klagde på vedtaket og krevde samtidig at saken skulle tas opp til en fullstendig, ny behandling (DS 1340). Klagen ble ikke tatt til følge ved Klima- og miljødepartementets vedtak av 23. november 2021 (DS 97).

Forvaltningen har også vurdert miljøkonsekvensene i forbindelse med ERGs søknad om driftskonsesjon. I vedtaket om driftskonsesjon av 17. juni 2020 fant Direktoratet for mineralforvaltning at det ikke var fremkommet opplysninger som tilsa en annen vurdering av miljøkonsekvensene knyttet til sjødeponiet enn det som er lagt til grunn i utslippstillatelsen (DS 271). I likhet med tidligere vedtak i saken ble også dette påklaget, og senere stadfestet ved Nærings- og fiskeridepartementets vedtak av 6. mai 2022 (DS 102).

I forbindelse med godkjenningen av avfallshåndteringsplanen fikk ERG en oppdatert og revidert utslippstillatelse 23. juni 2023. Det vises til Miljødirektoratets vedtak av 23. juni 2023 (DS 128) og den oppdaterte tillatelsen av samme dato (DS 279). Som nevnt innledningsvis er dette den siste og gjeldende utslippstillatelsen.

Miljødirektoratet foretok en fornyet vurdering av vilkårene som var satt. Miljødirektoratet viste til Miljødirektoratets anbefaling fra 2015 om å tillate sjødeponi for deponering av opptil 250 millioner tonn restminerale, og la til grunn at:

"En vurdering av blant annet hensynet til verdiskaping, sysselsetting, fordelingsvirkninger og tilgang til mineraler i Norge og Europa veid opp mot de miljøhensyn som gjorde seg gjeldende i saken, tilsa etter vårt syn at det var grunnlag for å gi tillatelse etter forurensningsloven § 11 og at vilkårene for å tillate en forringelse av den berørte vannforekomsten var oppfylt, jf. for så vidt vannforskriften § 12 (2) bokstav b og vannrammedirektivets art. 4 nr. 7 om "væsentlige samfundsinteresser"/"overriding public interest" som betingelse for å tillate slik forringelse. Dette standpunktet står ved lag, også etter den innsendte avfallshåndteringsplanens oppdaterte tall om estimert uttak (se punkt 4.1). Avveiningen av de motstående interesser som nevnt gjør imidlertid at vi finner grunn til å endre mengden tillatt avgangsmasse i sjødeponi som følge av informasjonen som fremkommer i avfallshåndteringsplanen." (DS 125)

Totalt tillatt avgangsmengde til sjødeponi ble endret fra 250 til 170 millioner tonn (DS 128). Utslippstillatelsen inneholder omfattende vilkår for overvåking, rapportering og kontroll. I tillegg gjelder det strenge vilkår for etableringen av selve sjødeponiet, bl.a. ved at det ikke kan være høyere enn 65 meter, dvs. maksimalt opp til 220 meters vanddyp. Det vises til Utslippstillatelsen på s. 10 (DS 288), hvor de nærmere vilkårene for deponi er inntatt. Det fremgår eksplisitt av Utslippstillatelsen at den erstatter tidligere tillatelsesdokumenter (DS 279). Det er derfor denne tillatelsen ERG utleder sine rettigheter fra i dag, og utøver virksomhet i tråd med. Utslippstillatelsen er den eneste av ERGs tillatelser som ikke er påklaget. Den er imidlertid trukket inn i søksmålet mot staten.

Som vi vil komme tilbake til, er miljøkonsekvensene senere vurdert av Oslo tingrett og i kongelig resolusjon 23. mai 2025 (se punkt 2.7 og 2.8) uten at det er funnet grunnlag for å fravike forvaltningens tidligere vurderinger.

2.6 ERGs prosjektutvikling, investeringer og virksomhet

Gjennomgangen over viser at Nordic Mining tok over prosjektet etter initiativ fra staten. Arbeidet med å skaffe nødvendige offentlige tillatelser har vært usedvanlig tid- og ressurskrevende. Parallelt med prosessene overfor forvaltningen har Nordic Mining nedlagt betydelige ressurser og arbeid bl.a. knyttet til undersøkelser av forekomsten, og til å skaffe finansiering, rettigheter til eiendommer for anlegget mv.

I tidsperioden 2006 til 2015 arbeidet Nordic Mining aktivt med forvaltningens behandling av saken. Da både utslippstillatelsen og reguleringsplanen forelå i 2015, intensiverte Nordic Mining arbeidet med å realisere prosjektet.

Det er totalt investert over fire milliarder norske kroner i prosjektet (beløpet er ikke inflasjonsjustert og den reelle investeringen er høyere). Frem til 2022 ble det investert ca. én milliard til kartlegging og prosjektering. De resterende tre milliardene knytter seg til byggingen av selve industrianlegget. Finansieringen er skjedd gjennom emisjoner, obligasjonslån og strategiske avtaler med internasjonale aktører. ERG har inngått langsiktige avtaler om salg av rutil og granat til kunder i Europa, USA og Japan.

I 2024 var industrianlegget ferdigstilt og produksjonen startet i desember 2024. ERG er i en opptrappingsfase mot full produksjon av rutil og granat. Gruven og oppredningsanlegget er i drift, og sjødeponiet brukes i tråd med Utslippstillatelsen.

Per i dag arbeider det 125 personer med utvinningen og foredlingen av Engebøforekomsten, og syv stillinger knytter seg til miljø. 39 av de ansatte er tilflyttede. Flere av de ansatte har spesialkompetanse, og virksomheten har også flere lærlinger. ERG bidrar med dette til å bygge industriell kompetanse og erfaring til å drive mineralutvinning i Norge. Gruven er som nevnt den første nystartede gruve som utvinner statens mineraler på nærmere 40 år.

Som gjennomgangen i punkt 2.5 og over viser, krever mineralvirksomhet planlegging med omfattende kartlegging og utredninger over flere år. Dagens virksomhet på Engebø er et resultat av et langt og komplisert tillatelses- og utviklingsløp over 30 år og store investeringer.

Prosjektet viser viktigheten av behovet for effektive og forutsigbare myndighetsprosesser og rammebetingelser. Uten denne forutsigbarheten vil det ikke være mulig å satse på mineralvirksomhet i Norge, tiltrekke kapital eller mineralkompetanse. Stabilitet og forutsigbarhet er en nødvendig forutsetning for å realisere regjeringens mål om en verdiskapende og vekstkraftig mineralnæring. I denne saken kommer dette særlig på spissen fordi Miljøorganisasjonene ber domstolen om å stanse en pågående virksomhet som har hatt utslippstillatelse i over 10 år.

2.7 Rettssaken mellom Miljøorganisasjonen og staten

Miljøorganisasjonene har arbeidet aktivt i over 15 år for å hindre etableringen av et sjødeponi på Engebø. De har deltatt aktivt i høringsrunder, og opprinnelige og oppdaterte vedtak er påklaget. Klagene er behandlet av forvaltningen uten at Miljøorganisasjonenes innsigelser knyttet til miljø har ført frem.

Syv år etter den første utslippstillatelsen ble gitt, tok Miljøorganisasjonene ut søksmål mot staten (heretter "Ankesaken") med krav om at alle ERGs tidligere og gjeldende tillatelser er ugyldige (både utslippstillatelser og driftskonsesjon). Søksmålet var bredt anlagt, og stevningen alene var på 70 sider (DS 1454 flg.). Søksmålet knyttet seg til forvaltningens vurderinger av miljøkonsekvensene og anvendelsen av vanndirektivet. Saken ble behandlet over 10 dager i Oslo tingrett.

Oslo tingrett avsa dom 10. januar 2024, hvor staten ble frifunnet. Tingretten foretok en grundig vurdering av forvaltningens vurderinger av miljøkonsekvensene, og la til grunn at forvaltningens vurderinger bygger på forsvarlige prognoser, riktig faktum og tilstrekkelige utredninger.

Miljøorganisasjonene anket kun delen av dommen som knyttet seg til spørsmålet om det foreligger "overriding public interest", jf. vannforskriften § 12 andre ledd bokstav b, jf. vanndirektivet § 4 nr. 7 bokstav c. Tingrettens vurderinger av de miljømessige konsekvensene av deponiet ble ikke anket.

Borgarting lagmannsrett innhentet en rådgivende uttalelse fra EFTA-domstolen om hvordan vanndirektivet skulle tolkes. På bakgrunn av EFTA-domstolens uttalelse fant forvaltningen grunn til å foreta en fornyet realitetsvurdering av om vilkårene for utslippstillatelse var oppfylt. Dette ble besvart bekreftende i kongelig resolusjon 23. mai 2025, se punkt 2.8 under.

Lagmannsretten avsa dom 12. august 2025, og kom feilaktig frem til at tillatelsene er ugyldige. Dommen inneholder flere grove feil og mangler, og ble anket av staten i sin helhet til Høyesterett. Det vises til statens anke av 15. september 2025 (DS 2363).

I pressemeldingen samme dag fremhevet regjeringen at miljøkonsekvensene ved bruk av sjødeponi er grundig utredet, Engebøforekomstens internasjonale betydning, samt at:

"I lys av dagens sikkerhetspolitiske situasjon er Engebø et spesielt viktig prosjekt. Utvinning fra Engebø-fjellet vil bidra til at Norge og hele EØS-området sikres en stabil og trygg leveranse av titanråstoff i lang tid" (DS 2377)

Den 1. desember 2025 besluttet Høyesterett at statens anke skal behandles. ERG og Norsk Industri er partshjelpere for staten. Det var ingen partshjelpere i tidligere instanser. Høyesterett er kjent med forføyningssaken og opplyste i planmøtet at saken prioriteres. Ankeforhandlingen er allerede berammet til 5 ½ rettsdag fra 27. april til 5. mai 2026.

Bilag 1: Brev fra Høyesterett datert 23. desember 2025

Når det gjelder saksgangen i forføyningssaken vises det til kjennelsen punkt 1.3, som ikke gjengis her.

2.8 Nærmere om kongelig resolusjon av 23. mai 2025

Foranlediget av EFTA-domstolens uttalelser fant forvaltningen grunn til å foreta en fornyet vurdering av om vilkårene for utslippstillatelse var oppfylt. Dette ble besvart bekreftende i kongelig resolusjon 23. mai 2025 (DS 298). Resolusjonen er forberedt av Klima og Miljødepartementet og forelagt Nærings- og fiskeridepartementet, som er ansvarlig fagdepartement for Norges mineralpolitikk, og dets underliggende etat, NGU.

Som vi kommer tilbake til, innebærer kravet til "overriding public interest" etter vanndirektivet artikkel 4 nr. 7 bokstav c at det må foretas en samlet interesseavveining. De allmenne hensyn som begrunner et tiltak som forringer en vannforekomst må veie tyngre enn miljøulempene tiltaket medfører.

Resolusjonen inneholder en oppdatert vurdering av miljøtapet som følge av tiltaket, og av de relevante hensyn som begrunner tillatelsene. Når det gjelder vurderingen av miljøtapet, viser departementet til det omfattende kunnskapsgrunnlaget utslippstillatelsen bygger på, vurderingene av miljøkonsekvensene i Oslo tingretts dom av 10. januar 2024 som ikke ble anket, og at virksomheten følges nøye opp av Miljødirektoratet. Se resolusjonen s. 3-5 (DS 303-302) og 10-11 (DS 307-308). Forut for resolusjonen i mai 2025 hadde departementet også dialog med Miljødirektoratet. Det vises til statens ankeerklæring til Høyesterett på s. 10 (DS 2372).

I resolusjonen legges det til grunn at:

"Det er ingen indikasjoner på at virksomheten har andre miljømessige konsekvenser enn det som ble vurdert da tillatelsen ble gitt" (DS 307)

Departementets vurdering (i likhet med forvaltningens tidligere vurderinger) var at vannforekomsten forringes fordi deler av bunnfaunaen går tapt, men at sannsynligheten for irreversibel og alvorlig skade på marine arter er liten. I interesseavveiningen fremheves det også at det kun er en begrenset del av vannforekomsten som blir direkte berørt (DS 308).

Videre inneholder resolusjonen en grundig og oppdatert analyse av de relevante hensyn som begrunner tillatelsen i tråd med kriteriene oppstilt av EFTA-domstolen. Det fremheves at Engebø-prosjektet, i tillegg til å være viktig for lokal sysselsetting, også spiller en sentral rolle for å sikre tilgang til titanmineralet rutil. Departementets vurdering var at det ikke er tvilsomt at både hensynet til sysselsetting og mineraltilgang hver for seg, og i alle tilfeller samlet, utgjorde "overriding public interest" da tillatelsene ble gitt, og at:

"Den etterfølgende utviklingen knyttet til tilgang på mineraler i den lange tiden etter tillatelsene ble gitt gjør dette enda tydeligere." (DS 302)

Det gis deretter en utførlig begrunnelse for Engebø-prosjektets betydning for tilgang til kritiske råvarer i EU og EØS. Det pekes bl.a. på at Engebø-forekomsten kan tilrettelegge for mulig

produksjon av titanmetall i Europa, og at utviklingen internasjonalt ytterligere underbygger viktigheten av prosjektet. Det konkluderes med at:

"Engebø-prosjektet [støtter] opp om Norge og EUs ambisjon om å sikre tilgang til en sikker, motstandsdyktig og bærekraftig forsyning av kritiske råvarer [...]"

"Utvinningen legger derfor et viktig grunnlag for et velfungerende indre marked og for å sikre forsyningssikkerhet i EØS-området" (DS 307)

Departementets vurderinger bygger på omfattende konsekvensutredninger, vurderingene som lå til grunn for tidligere vedtak, eksisterende fagrapporter om forekomstens størrelse og egenskaper, samt generelle rapporter om forsyningssituasjonen i EU/EØS og viktigheten av titanråstoff. Det vises videre i stor grad til underlagsdokumentasjonen i resolusjonen.

Etter en samlet vurdering konkluderes det på s. 11 med at:

"Departementet mener derfor at vilkåret i vannforskriften § 12 annet ledd bokstav b, tolket i lys av vanndirektivet artikkel 4 nr. 7 bokstav c), var oppfylt på tidspunktet tillatelsen ble gitt. Den etterfølgende utviklingen etter tillatelsen ble gitt gjør dette enda tydeligere."

"Departementet har på bakgrunn av dette kommet frem til at tillatelsen etter forurensningsloven er gyldig, og at det ikke er grunn til å omgjøre vedtakene."

Prosjektets internasjonale betydning er også nylig fremhevet av næringsminister Cecilie Myrseth, i kronikken "Norske mineraler spiller en avgjørende rolle for Europas fremtid."

Bilag 2: Cecilie Myrseth, "Norske mineraler spiller en avgjørende rolle for Europas fremtid", 5. oktober 2025 nordnorskdebatt.no

I kronikken skriver hun blant annet at:

"Et annet eksempel er Engebø med en av verdens største kjente forekomster av rutil, som er det titanmineralet med høyest kvalitet og renhet. EU har et stort underskudd på titanråstoff og er helt avhengig av import. Norge og Ukraina er de eneste europeiske landene med ressurser av betydning. Det er med andre ord mye som står på spill – det kan ikke understrekes ofte nok."

Gjennomgangen viser at forvaltningen siden 2015 har vurdert at miljøtapet er begrenset og at de sterke allmenne hensyn som begrunner tiltaket veier tyngst.

2.9 Nærmere om den konkrete miljøpåvirkningen av sjødeponiet

2.9.1 Miljøpåvirkningen er avgrenset og lokal (kvantitativ vurdering)

Den første utslippstillatelsen av 5. juni 2015, ga ERG tillatelse til å deponere 250 millioner tonn restmineraler i Førdefjorden. Da forvaltningen sist vurderte om inngangsvilkåret i vannforskriften var oppfylt, ble det lagt til grunn at 10 % av vannforekomstens areal ville beslaglegges. Siden 2015 er malmuttaket betraktelig redusert, og større deler av malmen utnyttes. ERG legger opp til utvinning av ca. 57 millioner tonn malm i gruvens levetid på 39 år, med tilhørende avgangsmasser på ca. 50 millioner tonn. I Ankesaken er det lagt til grunn at 21,5 millioner tonn avgangsmasser vil tilbakefylles, og at noe over 26, 5 millioner tonn avgangsmasser vil deponeres (DS 31).

ERG arbeider aktivt med økt ressursutnyttelse og innovative tiltak for å redusere behovet for deponi. Det foregår en rekke samarbeidsprosjekter for å utvikle produkter av restmineralene. Det vises f.eks. til "Hub for Minerals." Dette er et samarbeids- og koordineringsprosjekt initiert av Innovasjon Norge og Vestland fylkeskommune (DS 3614). Ettersom det sannsynligvis vil være en større del av malmen som kan selges og utnyttes til alternativ bruk i fremtiden, er prognosen på 26,5 millioner tonn forsiktig.

For tingretten hadde Miljøorganisasjonene et stort fokus på antall tonn. Ved vurderingen av miljøpåvirkningen er det imidlertid ikke antall tonn som står sentralt, men størrelsen på arealet som beslaglegges. Som vi kommer tilbake til vil bunnfaunen påvirkes av betydning dersom det er mer enn 6 mm sedimentering. Deponeringen vil primært påvirke sjøbunnen, hvor deponeringskjeglen etableres. Deretter vil massene legges oppover i høyden, og ha lite betydning for miljøkvaliteten. Høydebegrensninger i Utslippstillatelsen innebærer at deponiet ikke kommer i konflikt med de øvre vannlag.

ERG vil bygge flere kjegler. Som tingretten også viser til på s. 40, deponeres massene via et rør med utslippspunkt maksimalt 50 meter over fjordbunnen. Utslippsrøret vil flyttes, noe som har vært et vilkår siden den første tillatelsen i 2015. Etter hvert som deponeringspunktet flyttes, vil rekolonisering skje løpende. Dette innebærer at det vil være en reduksjon i det biologiske mangfoldet i området med aktiv deponering, samtidig som delen hvor deponering er avsluttet rekoloniseres (DS 3201-3202). Dette har betydning for hvor stort areal som til enhver tid påvirkes.

I forbindelse med tingrettens behandling av saken utarbeidet ERG et notat datert 23. september 2025 (DS 3173) med nærmere beregninger av blant annet arealbeslaget per september 2025. Rapporten inneholder prognoser for deponeringsvolum og arealbeslag 6-12 måneder frem i tid og i hele gruven levetid. Det fremgår av rapporten at dersom det deponeres 26,5 millioner tonn i løpet av hele gruven levetid tilsvarer det ca. 1,73 % av arealet i vannforekomsten, og ca. 12 % av deponiområdet vil tas i bruk (DS 3179).

Ved vurderingen av sikringsgrunn i kjennelsen punkt 5.4.2 (s. 40) har tingretten korrekt lagt til grunn beregningene i ERGs rapport.

ERG har utarbeidet oppdaterte beregninger som viser størrelsen på arealet som er beslaglagt per i dag, 3 måneder, 6 måneder og 12 måneder frem i tid:

Bilag 3: ERGs rapport 23. desember 2025

Den oppdaterte rapporten inneholder opplysningene som etterlyses i anken på s. 19, og vil belyses nærmere i vitneforklaringen til Kenneth Nakken Angedal.

I forbindelse med tingrettens behandling av saken var ikke tallene i ERGs beregninger bestridt. Først under prosedyren lanserte Miljøorganisasjonene en alternativ beregningsmåte som det ikke ble ført bevis for, se kjennelsen på s. 30.

Miljøorganisasjonene gjentar anførselen i anken på s. 20-21, hvor det hevdes at ERGs beregninger er "optimistiske." Det er i den forbindelse vist til Havforskningsinstituttets høringsuttalelse av 4. oktober 2019, hvor det hevdes at det er "meget sannsynlig" at restmineralene vil "rase ut som turbiditetsstrømmer" (DS 470). Slik ERG forstår det, mener Miljøorganisasjonene at ERGs beregninger er feil, fordi det mest sannsynlig vil oppstå turbiditetsras med påfølgende økt arealbeslag.

Spørsmål om turbiditetsras er vurdert av Oslo tingrett. Det vises til dommen på s. 42-43 (DS 2330), hvor det konkluderes med at:

"Konsekvensene av eventuelle turbiditetsras ble mindre belyst for tingretten. I den grad deponiet inneholder Finfraksjon vil disse rase lengst, og synke senest, men det er ikke sannsynliggjort at partiklene vil stige oppover i vannmassene. Det er heller ikke sannsynliggjort at det – etter flokkulering, de-flokkulering og re-flokkulering – vil være noen stor andel Finfraksjon i sedimentene. Engebø-deponiet ligger dypt, og er som nevnt innrammet av havbunnsterskler.

Betydningen av mulige turbiditetsras er ikke særlig omtalt verken i utredningsprogrammet for Tilleggsutredningen, Tilleggsutredningen, Miljødirektoratets samlede anbefaling av 13 februar 2015, departementets utslippstillatelse av 5 juni 2015 eller Resolusjonen av 19

februar 2016. Etter hovedforhandlingen finner tingretten at unnlatelsen av å kommentere risikoen for turbiditetsras særskilt ved vurderingen av risikoen for spredning av finkornete partikler utover utslippsgrensene ikke kan gjøre Resolusjonens prognose om at det er «lite sannsynlig at partikkelspredning fra deponeringen av avgangsmasser vil ha en negativ påvirkning på det marine naturmangfoldet utenfor deponiområdet i Førdefjorden» uforsvarlig.» (DS 2330)

Det er ikke fremkommet nye opplysninger som tilsier en annen vurdering i dag.

Miljøorganisasjonene **bes opplyse** om de for Gulating lagmannsrett vil bestride forvaltningens vurdering av at det er lite sannsynlig med partikkelspredning utenfor deponiområdet samt Oslo tingretts dom om at prognosene er forsvarlige. Dette var et sentralt tema for Oslo tingrett, og som sitatet over viser har spørsmålet en side til anførselen Miljøorganisasjonene nå fremmer om turbiditet.

2.9.2 Nærmere om hvordan miljøet påvirkes (kvalitativ vurdering)

Sogn og Fjordane tingrett vurderte hvordan miljøet påvirkes av sjødeponiet i forbindelse med vilkåret om sikringsgrunn (kjennelsen punkt 5.4). Vurderingen bygger langt på vei på forvaltningens vurderinger som ERG har supplert med ytterligere bevisførsel. Det siste er i mindre grad belyst i kjennelsen, og er av betydning for lagmannsrettens vurdering av både hovedkravet og spørsmålet om sikringsgrunn.

I DNV v/Tor Jensens rapport av 24. september 2025 er den faktiske påvirkningen på miljøet på kort og lang sikt nærmere vurdert (DS 3191). I det følgende vil ERG peke på enkelte hovedtrekk i rapporten.

Som tidligere nevnt, inneholder vannforskriften ulike klassifiseringer av vannforekomster. Vannforskriftens vedlegg V punkt 1.2.4 beskriver hvilke kvalitetselementer som inngår i vurderingen av økologisk tilstand for kystvann.

På Engebø skjer deponeringen på 300 meters dyp, i et sedimentasjonsmiljø og langt under den eufotiske sone, hvor fotosyntese finner sted. Forvaltningen har lagt til grunn at bunnfauna er det kvalitetselementet som er mest sensitiv for deponeringen. Dette omfatter primært bunnlevende virvelløse dyr (som f.eks. pigghuder, børstemark, kreps, snegler og muslinger). Øvrige kvalitetselementer avhenger av sollys og påvirkes ikke siden disse holder til i øvre vannlag og ikke i dypet hvor deponeringen foregår.

Et forhold som er underkommunisert i tingrettens kjennelse er at bløtbunnsamfunnet i Førdefjorden ikke skiller seg vesentlig fra andre norske fjorder. Det er liten forskjell fra de dypereleggende områder i Førdefjorden ytre, og det er heller ikke påvist sjeldne eller sårbare bløtbunnsarter i deponiområdet (DS 3196). Forvaltningens vurdering er at det ikke er kritisk for de fleste vanlige arter og naturtyper om deler av leveområdet går tapt. Det er derfor lite treffende når det i anken på s. 21 hevdes at:

"Det planlagte deponiområdet fyller et unikt dypvannsbasseng hvor det finnes rødlistede arter knyttet til akkurat dette habitatet, og det utgjør en betydelig andel av det dypeste arealet i vannforekomsten."

Som nevnt antas effektgrensen å være på 6 mm. Ulike organismer reagerer imidlertid forskjellig på økt sedimentering. Dette innebærer at størrelsen på arealbeslaget ikke nødvendigvis svarer til omfanget av tapt bunnfauna. I Utslippstillatelsen er grensen satt til 3 mm sedimentering ved deponiets grenseområde, hvilket er konservativt (DS 3179). Visuelle undersøkelser har vist at det kun er et område mindre enn 0,1 km² hvor en ser redusert fauna, og det er vanskelig å se effekter 200 meter fra deponiet.

Tingretten har korrekt lagt til grunn at deponiområdet løpende rekoloniseres etter hvert som utslippspunktet flytter seg, se kjennelsen på s. 47. I løpet av 2-5 år vil det trolig etableres et nytt bunnsamfunn, hvor livet som kommer tilbake kan være annerledes, men trolig like rikt. Det vises særlig til Miljødirektoratets anbefaling 13. februar 2015 (DS 179) og Tor Jensens rapport av 24. september 2025 (DS 3201).

I DNV v/Tor Jensens rapport av 24. september 2025 legges det til grunn at dersom kun 5 % av bløtbunnsområdet påvirkes, kan det neppe hevdes at dette "er en merkbar økologisk virkning for hele vannforekomsten" og at det fortsatt vil være et "velfungerende og intakt bløtbunnsamfunn" (DS 3200). Det er langt mindre enn 5 % av bløtbunnsområdet i Ytre Førdefjorden som påvirkes av sjødeponiet (punkt 2.9.1), hvilket underbygger at miljøpåvirkningen er lokal og begrenset.

3 ANKEN MÅ FORKASTES – VILKÅRENE FOR MIDLERTIDIG FORFØYNING ER IKKE OPPFYLT

3.1 Rettslige utgangspunkter

I kjennelsen punkt 3.1-3.2 foretar tingretten en korrekt gjennomgang av vilkårene for midlertidig forføyning. ERG slutter seg også til tingrettens vurdering av EØS-rettens betydning for kravet om midlertidig forføyning i punkt 3.3.

I lys av anken finner ERG grunn til å understreke at formålet med en midlertidig forføyning er å sikre et krav for å hindre at det går tapt, eller at det oppstår en vesentlig skade eller ulempe i påvente av en dom, jf. Ot.prp. nr. 65 (1990-1991) s. 289. Med andre ord er formålet å oppnå midlertidig sikring av et krav i påvente av en endelig avgjørelse i saken om kravet man ønsker å sikre (hovedkravet).

Miljøorganisasjonenes påståtte hovedkrav er at ERG ikke har rett til å deponere restmineraler i Førdefjorden. Det er ikke tatt ut søksmål mot ERG med påstand om stans. Ankesaken gjelder kun spørsmålet om tillatelsenes gyldighet – ikke virkningen av ugyldighet. Det er derfor ikke riktig at en dom på ugyldighet i saken mot staten vil medføre at ERG "aldri har hatt noen utslippsrett", at Utslippstillatelsen er "virkningsløs," eller at ERG ikke "har rett til å utnytte den ugyldige tillatelsen", slik Miljøorganisasjonene hevder i anken på s. 13-14.

For at hovedkravet skal være sannsynliggjort forutsetter det at lagmannsretten finner at (i) Utslippstillatelsen mest sannsynlig er ugyldig, og at (ii) den mest sannsynlige virkningen av en dom på ugyldighet er at Utslippstillatelsen trekkes tilbake.

I tillegg må vilkårene om sikringsgrunn og forholdsmessighet være oppfylt. Dersom domstolen finner at grunnvilkårene for midlertidig forføyning er oppfylt, "kan" retten beslutte midlertidig forføyning. I utgangspunktet kan derfor retten etter en skjønnsmessig vurdering beslutte ikke å ta en begjæring til følge selv om lovens vilkår er oppfylt.

Høyesterett har nylig avklart at Norges EØS-rettslige forpliktelser ikke innebærer en plikt for norske domstoler til å innvilge midlertidig forføyning på tvers av tvistelovens vilkår, jf. HR-2025-677-A avsnitt 58. Saken gjaldt spørsmål om midlertidig forføyning for krav om ugyldighet av vedtak og om stans i utbygging av og produksjon på tre petroleumsfelt i Nordsjøen. Høyesterett la til grunn at dersom det var sannsynliggjort at det forelå brudd på EUs prosjektdirektiv og vilkårene for midlertidig forføyning ellers var oppfylt, ville "kan"-skjønnnet være begrenset, slik at begjæringen måtte tas til følge, jf. HR-2025-677-A avsnitt 58-60. Avgjørelsen tilsier at domstolenes skjønnfrihet er mer begrenset enn ellers dersom det er sannsynliggjort brudd på EØS-retten.

Miljøorganisasjonene gir i anken på s. 25-28 inntrykk av at EØS-retten innebærer at det er lite eller intet rom for en forholdsmessighetsvurdering i denne saken. Det er ikke riktig. Høyesterett fremhever i HR-2025-677-A at domstolen står fritt til å legge vekt på et bredt spekter av hensyn,

at forholdsmessigheten må vurderes konkret, og at vurderingen ikke kan bygge på at domstolens kompetanse er begrenset, se avsnitt 43 og 59.

3.2 Det er ikke sannsynliggjort at ERG ikke har rett til å deponere restmineraler i Førdefjorden

3.2.1 Innledning

I punkt 4 i kjennelsen starter tingretten på en vurdering av om hovedkravet er sannsynliggjort. Retten foretar en prejudisiell vurdering av Utslippstillatelsens gyldighet som nesten utelukkende baseres på en gjengivelse av Borgarting lagmannsretts ikke-rettskraftige dom. Denne prøvingen munner ut i en konklusjon om at Utslippstillatelsen mest sannsynlig er ugyldig. Virkningen av ugyldighet drøftes imidlertid ikke, slik at tingretten heller ikke konkluderer på spørsmålet om hovedkravet er sannsynliggjort.

Vurderingen av tillatelsenes gyldighet reiser flere sentrale og prinsipielle problemstillinger innen både forvaltningsrett og prosess. Tingrettens vurderinger er på disse punkter både mangelfull og feil.

Det vises først og fremst til at det ikke er riktig at vannforekomsten "forringes" som følge av tiltaket. Det gjelder derfor ikke et krav om "overriding public interest." Dette utdypes i punkt 3.2.2.

Forutsatt at vannforekomsten forringes, er det uansett ikke sannsynliggjort at ERGs tillatelser mest sannsynlig er ugyldige. Ved den prejudisielle prøvingen av Utslippstillatelsens gyldighet må Gulating lagmannsrett vurdere de samme prinsipielle spørsmålene som Høyesterett skal ta stilling til om få måneder. Sentrale spørsmål i høyesterettssaken er hvilket vedtak som er gjenstand for gyldighetsprøvingen, betydningen av den kongelige resolusjonen av 23. mai 2025, om saken må avvises fordi Miljøorganisasjonene ikke har trukket denne inn i saken, hvilke hensyn som kan utgjøre "overriding public interest", om relevante hensyn kan kumuleres og hvilke krav det kan stilles til forvaltningens begrunnelse av "overriding public interest". ERGs synspunkter på disse spørsmålene gjengis i hovedtrekk i punkt 3.2.3.

Videre vil eventuelle feil ved tillatelsene uansett ikke innebære at disse anses ugyldige grunnet den påståtte feilens karakter og ERGs innrettelse, se punkt 3.2.4.

ERGs tillatelser gjelder frem til disse eventuelt rettmessig trekkes tilbake av forvaltningen. Ved en dom på ugyldighet er det usannsynlig at staten trekker ERGs tillatelser tilbake. Dette utdypes i punkt 3.2.5.

3.2.2 Tiltaket forringer ikke vannforekomsten Ytre Førdefjorden – ikke krav om "overriding public interest"

I punkt 4.2 vurderer tingretten om "vannforskriften kommer til anvendelse," og konkluderer med at tiltaket forringer vannforekomsten Ytre Førdefjorden.

ERG presiserer at det er ubestridt at vannforskriften gjelder. Uenigheten knytter seg til hvorvidt sjødeponiet medfører at den økologiske tilstanden i Ytre Førdefjorden forringes fra god til dårlig.

Ved tingrettens vurdering av om tiltaket medfører at vannforekomsten forringes, viser tingretten til forvaltningens vurderinger som tingretten slutter seg til. Som vist i punkt 2.5 har forvaltningen siden den første tillatelsen i 2015 lagt til grunn at vannforekomsten forringes som følge av de fysiske endringene på fjordbunnen og fordi deler av bunnfaunaen i den aktive delen av deponiområdet vil gå tapt. Videre har forvaltningen gjennomgående vektlagt omfanget på arealbeslaget som i 2015 ble beregnet til 10 % av vannforekomsten.

Prosjektet har endret seg betydelig siden 2015 og malmuttaket i overskuelig fremtid er betraktelig redusert. Dette speiles i den gjeldende tillatelsen av 23. juni 2023, hvor den totale mengden restmineraler som deponeres er endret fra 250 millioner til 170 millioner tonn. Dette

innebærer at miljøtapet og arealbeslaget til enhver tid er kraftig redusert. Det er derfor lite treffende når tingretten tar utgangspunkt i forvaltningens vurderinger fra 2015 ved vurderingen av om inngangsvilkåret er oppfylt.

Hvorvidt et tiltak forringer en vannforekomst, beror på en kvantitativ og kvalitativ vurdering av den konkrete miljøpåvirkningen. Miljøkonsekvensene er begrenset til en liten del av fjorden, og det er primært bunnlevende virvelløse dyr som direkte påvirkes av deponeringen (se punkt 2.5 og 2.9 over). Den lokale miljøpåvirkningen endrer ikke den økologiske tilstanden i vannforekomsten som helhet, og innebærer ingen forringelse av den økologiske tilstanden i Ytre Førdefjorden. Det gjelder derfor ikke et krav om "overriding public interest", jf. vannforskriften artikkel 4 nr. 7 bokstav c.

I kjennelsen på s. 21 skriver tingretten at det "etter rettens vurdering er uriktig lovanvendelse å begrense forringelsesvurderingen til forføyningsperspektivet". Det understrekes derfor at det ikke er bestridt mellom partene at man ved den prejudisielle prøvingen av vedtakets gyldighet må ta stilling til miljøpåvirkningen i hele gruvsens levetid. Dette stiller seg imidlertid annerledes ved vurderingen av om det foreligger en sikringsgrunn. Ved sistnevnte vurdering er det kun miljøpåvirkningen i perioden frem til en endelig avgjørelse om hovedkravet som er relevant. I alle tilfeller vil ikke vannforekomsten forringes i dette tidsperspektivet, se punkt 3.3.

3.2.3 Utslippstillatelsen er uansett i tråd med reglene i vannforskriften

3.2.3.1 Feil ved tingrettens vurdering av hvilke vedtak som skal prøves og betydningen av kongelig resolusjon av 23. mai 2025

Partene er uenige om hvilket vedtak om utslippstillatelse som er gjenstand for den prejudisielle prøvingen av tillatelsens gyldighet.

På s. 22 legger til tingretten grunn at:

"Sett hen til formålet med en prejudisiell prøving, fremstår det klart for retten at den utslippstillatelsen som ERG ble gitt ved kongelig resolusjon av 19. februar 2016, er den gjeldende tillatelsen som skal undergis gyldighetskontroll. Denne tillatelsen danner utgangspunktet og grunnlaget for de senere justeringene som er foretatt, og er derfor det vedtaket retten prejudisielt skal vurdere opp mot vanndirektivets vilkår."

Tingretten foretar ingen selvstendig vurdering av betydningen av kongelig resolusjon av 23. mai 2025, men gjengir kun Borgarting lagmannsretts vurderinger i kjennelsen punkt 4.5. Dette er feil rettsanvendelse.

Utslippstillatelsen av 23. juni 2023 erstatter tidligere tillatelser, og det er denne tillatelsen ERG utleder sine rettigheter fra i dag. Følgelig er det denne tillatelsen som gyldighetsprøvingen må knytte seg til.

Det er heller ikke grunnlag for å se bort i fra den kongelige resolusjonen av 23. mai 2025 ved domstolsprøvingen. Det er sikker rett at dersom det oppstår omstendigheter som gir grunnlag for en fornyet vurdering av et vedtak, har forvaltningen ikke bare adgang, men også en plikt til å foreta en slik vurdering. Om vedtaket opprettholdes, kan forvaltningen supplere og utdype begrunnelsen som tidligere er gitt, jf. Graver og Tøssebro, Alminnelig forvaltningsrett (2024) s. 525 og Eckhoff og Smith, Forvaltningsrett (2022) s. 504–505. Tilsvarende er lagt til grunn i Prop. 79 L (2024–2025) Lov om saksbehandlingen i forvaltningen (forvaltningsloven) s. 348. I den nylig vedtatte forvaltningsloven av 20. juni 2025 nr. 81 er forvaltningens adgang til å ratihabere forvaltningsvedtak lovfestet (§ 74 tredje ledd), jf. Prop. 79 L (2024–2025) s. 350–351. Lovfestingen viderefører gjeldende rett.

Som vist i punkt 2.8 er den kongelige resolusjonen av 23. mai 2025 et resultat av EFTA-domstolens rådgivende uttalelse, som ga grunn til en fornyet prøving. Resolusjonen inneholder en grundig og

oppdatert vurdering av miljøtapet og relevante og lovlige hensyn som begrunner Utslippstillatelsen. Vurderingen strekker seg over elleve sider og det er ikke tvilsomt at det i resolusjonen foretas en realitetsvurdering.

Likevel ser både Borgarting lagmannsrett og Sogn og Fjordane tingrett bort i fra resolusjonen ved gyldighetsprøvingen. Dette er tilsynelatende begrunnet med en oppfatning av at det "ikke er gjort noen oppdatert vurdering av alle relevante hensyn som inngår på begge sider av avveiningen" og at "det ikke er fremlagt underlagsdokumentasjon som underbygger at dette bygger på reelle analyser basert på et oppdatert kunnskapsgrunnlag", se tingrettens kjennelse på s. 36.

Det er feil. Det er ikke tvilsomt at departementet foretar en fornyet vurdering av om det er inntruffet nye omstendigheter som tilsier en annen vurdering av om vilkårene etter vannforskriften og vanndirektivet er oppfylt. Miljøkonsekvensene av tiltaket er grundig vurdert av forvaltningen flere ganger og av Oslo tingrett. Videre overvåkes driften løpende av Miljødirektoratet. Dette er alle forhold det vises til når departementet konkluderer med at det ikke er fremkommet opplysninger som tilsier en annen vurdering av miljøtapet i dag. Det er derfor vanskelig å forstå hvorfor resolusjonens vurderinger trekkes i tvil. Når forvaltningen selv skriver rett ut at det er foretatt en ny realitetsvurdering, bør terskelen for at domstolen ser bort i fra forvaltningsavgjørelsen være høy. Noe annet er at domstolen kan mene at det hefter svakheter ved den fornyede avgjørelsen, slik at den lider av feil som kan lede til ugyldighet. Men da er det denne siste avgjørelsen fra forvaltningen som prøves av domstolene, herunder rettsfakta på dette avgjørelsestidspunktet.

Resolusjonen inneholder en grundig og oppdatert analyse av Engebø-prosjektets betydning for forsyningssikkerheten. Etter ERGs syn er kunnskapsgrunnlaget og avveiningene som er foretatt og som det er redegjort for i resolusjonen på linje med det EU-domstolen aksepterte i C-346/14 Schwarze Sulm (se avsnitt 77-88). Verken forvaltningsloven § 17 eller EFTA-domstolens uttalelse innebærer at det er nødvendig med ytterligere utredninger eller analyser i vår sak.

I den grad det foreligger feil av betydning for gyldigheten av de opprinnelige tillatelsene, innebærer den kongelige resolusjonen av 23. mai 2025 at disse uansett er reparert, og avgjørelsen supplerer og utdyper begrunnelsen i de tidligere vedtakene.

Det er for øvrig uklart hva Borgarting lagmannsrett og Sogn og Fjordane tingrett mener er mangelfullt utredet eller feil ved departementets vurderinger. Dette er heller ikke konkretisert av Miljøorganisasjonene – verken i saken mot staten eller i forføyningssaken. Miljøorganisasjonene **bes opplyse om** hvilke konkrete feil de mener det er ved forvaltningens vurderinger i resolusjonen og hvorfor.

Det prinsipielle forvaltningsrettslige spørsmålene om hvilket vedtak som danner grunnlaget for gyldighetsprøvingen og når et vedtak er ratihabert, har også en prosessuell side.

Hensynet til en effektiv domstolskontroll tilsier at domstolsprøvingen skal ta utgangspunkt i den siste vurderingen fra forvaltningens side, sml. Rt-2013-1101-U. Videre vises det til Skoghøy, Tvisteløsning (2022) på s. 432, hvor det fremgår at:

"Siden det er et vilkår for å anlegge søksmål at rettens avgjørelse har aktuell betydning for saksøkeren, kan det etter at et vedtak av et underordnet organ – etter regler om klage eller omgjøring av eget tiltak – er overprøvd av et overordnet organ, ikke anlegges søksmål om det underordnede organs vedtak, se tvl. § 1-5 første punktum. Etter at vedtaket er overprøvd av overordnet organ, må søksmålet i tilfelle rettes mot det overordnede organs vedtak, se nærmere punkt 7.4.4 (b) nedenfor. Det samme gjelder dersom forvaltningsorganet selv har omgjørt vedtaket eller har realitetsvurdert omgjøring og fastholdt vedtaket. Saksøkeren har da ikke lenger rettslig interesse i å få prøvd det opprinnelige vedtaket. Etter at omgjøring er realitetsvurdert, er det i tilfelle vedtaket i omgjøringsomgangen som må angripes" (vår utheving).

Tilsvarende er lagt til grunn i LB-2024-36810-4 (Klimasøksmål II), hvor forvaltningen foretok en realitetsvurdering av vedtakene som var gjenstand for domstolsprøving, og kom frem til at disse ikke skulle omgjøres. Lagmannsretten la til grunn at saksøkerne ikke hadde rettslig interesse i å få dom på de opprinnelige vedtakene, men at domstolsprøvingen måtte knytte seg til den siste realitetsvurderingen fra forvaltningens side. Saken ble derfor hevet, hva gjaldt de opprinnelige tillatelsene. Gyldighetsprøvingen knyttet seg til de siste beslutningene fra forvaltningens side, og det måtte sees hen til de opprinnelige vedtakene ved prøvingen.

Miljøorganisasjonene har ikke trukket den kongelige resolusjonen av 23. mai 2025 inn som tvistegjenstand i saken mot staten. Følgelig har ikke Miljøorganisasjonene lenger rettslig interesse i saken som står for Høyesterett. Dette innebærer at lagmannsrettens dom mest sannsynlig vil oppheves, mens saken for Høyesterett heves. Det vises til statens anke til Høyesterett på s. 11 (DS 2373). Dette i seg selv innebærer at hovedkravet ikke er sannsynliggjort i saken.

3.2.3.2 Det foreligger "overriding public interest"

Tingretten har feilaktig konkluderer med at Utslippstillatelsen ikke er begrunnet med "overriding public interest", jf. vannforskriften § 12 andre ledd bokstav b, jf. vanndirektivet artikkel 4 nr. 7 bokstav c. Dette skyldes først og fremst at tingretten i all hovedsak bygger på en gjengivelse av Borgarting lagmannsretts ikke-rettskraftige dom som nå skal behandles av Høyesterett.

Ved vurderingen av om vilkåret om "overriding public interest" er oppfylt må Gulating lagmannsrett ta utgangspunkt i Utslippstillatelsen av 23. juni 2023 som suppleres av den kongelige resolusjonen av 23. mai 2025.

Kravet om "overriding public interest" innebærer at det må foretas en samlet interesseavveining, hvor det relevante miljøtapet utgjør den ene delen av vektskålen, mens den andre delen av vektskålen inneholder relevante hensyn som begrunner tiltaket. Klassifiseringen av de ulike kvalitetselementene eller tilstandsklassene i vanndirektivet, sier i seg selv lite om de konkrete miljøulempene som skal inngå i avveiningen. I Klima- og miljødepartementets veileder av 13. februar 2015 i punkt 4.2 om avveinger mellom samfunnsnytt og tapet av miljøkvalitet, fremgår det at:

"Det foreligger i dag ikke en omforent metode for verdsetting av økosystemtjenester og kostnader ved tap av slike, ei heller for verdsetting av miljøulempene, og vurderingen vil derfor i stor grad bero på skjønn."

Avveiningen mellom samfunnsnytt og tapet av miljøulempene beror derfor i stor grad på skjønn. Ved domstolsprøvingen må de konkrete miljøulempene forstås, vurderes og deretter holdes opp mot den konkrete samfunnsnytt. Verken Sogn og Fjordane tingrett eller Borgarting lagmannsrett dom som tingretten bygger på, har vurdert miljøpåvirkningen i forbindelse med den konkrete interesseavveiningen etter vannforskriften.

Når det gjelder de miljømessige ulempene, er det kun virkningene av deponeringen lokalt i deponiområdet som beskrevet i punkt 2.5 og 2.9 som er relevant. De miljømessige konsekvensene er geografisk avgrenset, med direkte konsekvenser for sjøbunnen og bunnlevende virvelløse dyr, som også finnes ellers i Førdefjorden. Etter avsluttet drift vil det maksimalt ta ti år før hele området er rekolonisert, med et nytt bunnsamfunn som sannsynligvis er like rikt. Det er disse miljøulempene som skal veies opp mot den samlede samfunnsnytt av tiltaket.

Når det gjelder hvilke hensyn som lovlig kan vektlegges i den andre delen av vektskålen, har tingretten korrekt lagt til grunn at det er adgang til å kumulere lovlig hensyn, se kjennelsen på s. 31-32:

"Retten er ikke enig i lagmannsrettens antakelse om at det ikke er adgang til å kumulere hensynet til økonomiske og sosiale forhold med for eksempel hensynet til forsyningssikkerhet, men finner ikke at det er nødvendig å ta stilling til dette. Det bemerkes likevel at en løsning

der det må foreligge ett eneste tilstrekkelig tungtveiende hensyn som utgjør «overriding public interest» vil gjøre adgangen til tiltak etter vanddirektivet svært begrenset. Retten kan ikke se at dette er en forståelse som nødvendigvis har gode grunner for seg. Retten finner imidlertid, i lys av EFTA-domstolens uttalelser, at det kreves at hensynene som skal kumuleres hver for seg er kvalifiserte og slik sett både klart relevante og tungtveiende, før det kan være aktuelt å la de inngå i en samlet avveining..."

Dette er det eneste stedet tingrettens vurdering skiller seg fra Borgarting lagmannsretts dom. Tingrettens standpunkt underbygges av HR-2021-662-A, C-346-14 *Schwarze Sulm* avsnitt 77 og 80, samt EFTA-domstolens rådgivende uttalelse avsnitt 34.

Hensynene som begrunner Utslippstillatelsen er primært sysselsettingshensyn, bosettingshensyn, økonomi og hensynet til forsyningssikkerhet. Forvaltningen har vurdert saken i over 17 år og vurdert at de samfunnsmessige fordelene ved prosjektet overstiger miljøtapet, senest i kongelig resolusjon 23. mai 2025. Etter ERGs syn er det ikke grunnlag for å fravike disse vurderingene. ERG bemerker også at vurderingene er preget av faglige og politiske avveininger, hvor nasjonale myndigheter har en skjønnsmargin og hvor domstolene bør være tilbakeholdne med å overprøve forvaltningens vurderinger.

Når de samfunnsmessige fordelene med tiltaket veies opp mot de begrensede miljømessige konsekvensene er vilkåret om "overriding public interest" etter vannforskriften § 12 andre ledd bokstav b, jf. vanddirektivet artikkel 4 nr. 7 bokstav c utvilsomt oppfylt.

3.2.4 Eventuelle feil medfører uansett ikke ugyldighet

I kjennelsen punkt 4.6 legger Sogn og Fjordane tingrett til grunn at de påståtte feilene ved Utslippstillatelsen medfører at denne er ugyldig. Vurderingen bygger på feil rettsanvendelse, hvilket utdypes i det følgende.

Den påståtte ugyldigheten synes begrunnet med manglende utredninger og at hensynet til forsyningssikkerhet hevdes å være mangelfullt begrunnet i det opprinnelige vedtaket fra 2016. Tingretten og lagmannsrettens hovedinnvending til den kongelige resolusjonen av 23. mai 2025, synes å være at det oppstilles krav om ytterligere "underlagsdokumentasjon".

Sogn og Fjordane tingrett har korrekt lagt til grunn at mangelfull utredning og/eller begrunnelse er en saksbehandlingsfeil som må vurderes etter forvaltningsloven § 41. Det er derfor ikke riktig at dette beror på en "feilslutning", slik det hevdes i anken på s. 13.

Det er også riktig at det kun er feil som kan ha virket "bestemmende" på vedtakets innhold som er av betydning for gyldigheten av et vedtak, jf. forvaltningsloven § 41. Ettersom det her er tale om et begunstigende vedtak, og ERG ikke kan klandres for feilen, vil imidlertid vedtaket mest sannsynlig opprettholdes uavhengig av om feilen har virket inn på vedtakets innhold. Det siste er ikke vurdert av tingretten.

Miljøorganisasjonene hevder det er tale om en materiell kompetansemangel. Dersom det legges til grunn at vedtaket lider av en materiell kompetansemangel, innebærer ikke det at Utslippstillatelsen automatisk er ugyldig eller en nullitet, slik det tas til orde for i anken, se særlig anken s. 13-14. Norsk rett bygger på et utgangspunkt om at etablerte rettsposisjoner nyter et vern. Selv om det foreligger en materiell kompetansemangel, kan vedtaket opprettholdes som gyldig hvis hensynet til den private part som har innrettet seg etter vedtaket og gjort investeringer, taler for å opprettholde vedtaket. I vurderingen har det betydning hvilken type feil som er begått, vedtakets katarakter, tiden som er gått samt hvilke samfunnsmessige eller private interesser som taler mot at vedtaket kan stå seg som gyldig, jf. Prop. 79 (2024–2025) på s. 473 med videre henvisninger.

ERGs virksomhet er et resultat av mange tiårs arbeid og milliardinvesteringer. ERG har minst siden 2016 hatt en berettiget forventning om en utslippstillatelse, og i god tro innrettet seg etter

denne. Miljøorganisasjonene tok først ut søksmål i 2022, syv år etter den første utslippstillatelsen ble gitt og lenge etter klagefristen var utløpt. Dersom retten finner at det hefter feil ved Utslippstillatelsen, er derfor ERGs innrettelse til hinder for ugyldighet og eventuelle ugyldighetsvirkninger.

Den EØS-rettslige reparasjonsplikten tilsier heller ikke et annet resultat. Det vises til ERGs uttalelse til begjæringen punkt 16.2.5 (DS 580). EU-retten anerkjenner innrettelse etter de samme prinsippene som norsk forvaltningsrett hviler på, se sak 15/85 Consorzio Cooperative d'Abruzzo mot Kommisjonen.

Praksisen fra EU-domstolen som Miljøorganisasjonene viser til i anken på s. 27 kan ikke tas til inntekt for å se bort ifra ERGs innrettelse i denne saken. C-236/18 som Miljøorganisasjonene siterer, viser til C-120/17 avsnitt 51-52. Avgjørelsene legger til grunn at en privat parts berettigede forventninger kan vektlegges med mindre det er tale om en "unambiguous provision of EU-law." Det er ikke tale om en "unambiguous provision" i denne saken, og ERG finner det tilstrekkelig å vise til at saken har vært forelagt EFTA-domstolen og nå er sluppet inn til Høyesterett.

Det er heller ikke avgjørende at det ikke gjelder generelle søksmålsfrister i norsk rett, slik Borgarting tilsynelatende legger til grunn i sitatet som gjengis på s. 27 i anken. Om situasjonene hvor det ikke gjelder en søksmålsfrist uttaler Venemyr i EØS-rettsens krav til forvaltningsrettslige følger av feil (2024) punkt 9.4 at:

"Det er ikke opplagt hvilken betydning innrettelseshensyn skal tillegges i et forvaltningssystem som det norske hvor det ikke gjelder noen generelle søksmålsfrister, men klagefristen er løpt ut. Svaret må etter mitt syn bero på en konkret avveining av hensynet til reparasjon av EØS bruddet, hensynet til en part eller tredjeparts berettigede forventninger og tiden som er gått."

Det er ikke tvilsomt at klagefristen for lengst var utløpt da Miljøorganisasjonene tok ut søksmål mot staten. Adgangen til å ta ut søksmål kan ikke være styrende for om ERGs innrettelse kan vektlegges, noe annet vil medføre at man aldri vil kunne innrette seg etter en utslippstillatelse, hvilket det klart nok ikke er grunnlag for. Betydningen av ERGs innrettelse må videre sees i sammenheng med de innrettelseshensyn som bl.a. Grunnloven § 97 er et utslag av, og som verner om etablerte rettsposisjoner, samt EMK TP1-1.

På denne bakgrunn er det ikke tvilsomt at det er adgang til å vektlegge ERGs innrettelse både etter norsk intern rett og etter EØS-retten, og innrettelsen er til hinder for at tillatelsene anses ugyldige.

3.2.5 Forutsatt ugyldighet: Uansett ikke sannsynliggjort at ERG ikke har rett til å deponere restmineraler i Førdefjorden

3.2.5.1 Utgangspunkt: ERG kan utøve sine rettigheter frem til Utslippstillatelsen eventuelt rettmessig trekkes tilbake

Tingretten vurderte ikke konsekvensene av ugyldighet. Eventuelle ugyldighetsvirkninger er heller ikke vurdert av Borgarting lagmannsrett, og det er ikke et tema i saken for Høyesterett.

Det synes å være enighet om at en dom på ugyldighet ikke har virkninger overfor ERG. Partene er imidlertid uenige om hva som eventuelt vil være virkningen av en dom på ugyldighet.

I anken punkt 6.3.2 argumenterer Miljøorganisasjonene for at virkningen av ugyldighet er at Utslippstillatelsen blir "virkningsløs" og at ERG "aldri har hatt noen utslippsrett". Det er uriktig.

Utslippstillatelsen er et angripelige vedtak. Det innebærer at den gjelder frem til forvaltningen eventuelt omgjør eller trekker tillatelsen tilbake, se Prop. 79 L (2024-2025), pkt. 23.4.1, s. 344 og s. 347. I juridisk teori er det gjennomgående lagt til grunn at begunstigede vedtak gjelder frem til de settes til side ved nytt forvaltningsvedtak eller dom, se eksempelvis Eckhoff og Smith,

Forvaltningsrett (2022) s. 500. Unntak fra hovedregelen om at begunstigede vedtak er angripelige gjelder dersom den begunstigede part selv har forledet forvaltningen til å treffe vedtaket, eller dersom vedtaket er truffet av et organ som ikke i noen tilfeller kan treffe et slikt vedtak, se Eckhoff og Smith, Forvaltningsrett (2022) s. 501. Ingen unntak fra hovedregelen er aktuelle i denne saken.

Konsekvensen av at Høyesterett eventuelt stadfester lagmannsrettens dom, er at forvaltningen plikter å foreta en fornyet vurdering av vedtakene, se bl.a. Rt-1998-623 og Rt-2015-641 avsnitt 38-39 og 57. En dom på ugyldighet mot staten er derfor uten rettsvirkninger for ERG som kan utøve sine rettigheter frem til Utslippstillatelsen eventuelt rettmessig blir trukket tilbake av forvaltningen etter domstolsbehandlingen.

EØS-retten kan heller ikke lede til et annet resultat. Det vises til Venemyr, EØS-retten krav til forvaltningsrettslige følger av feil (2024) på s. 302:

"Hvorvidt det er adgang til å sette virkningstidspunktet for ugyldighet tilbake til vedtakstidspunktet, må ses i sammenheng med de innrettelseshensynene som blant annet Grunnloven § 97 er et utslag av, og som verner om etablerte rettsposisjoner. Det er derfor i de tilfellene hvor parten ikke har hatt grunn til å innrette seg etter vedtaket, at det kan være aktuelt å sette virkningstidspunktet for ugyldighet tilbake til vedtakstidspunktet, og eventuelt pålegge parten en tilbakeføring av de disposisjonene som allerede er foretatt. Dette samsvarer med det EØS-rettslige utgangspunktet om at reparasjonsplikten innhold må fastlegges i overenstemmelse med de individhensynene som gjør seg gjeldende, og at reparasjonsplikten i all hovedsak er begrenset i de tilfellene hvor parten har en berettiget forventning om at han eller hun kan innrette seg etter det vedtaket som er truffet." (vår understreking)

Som vist har ERG en berettiget forventning som også er vernet etter EØS-retten. EØS-retten innebærer derfor ikke at virkningstidspunktet for ugyldighet settes tilbake til vedtakstidspunktet, slik det tas til orde for i anken.

3.2.5.2 Det er usannsynlig at forvaltningen vil trekke tilbake ERGs tillatelser eller omgjøre disse

I denne saken inviterer Miljøorganisasjonene domstolen til å fatte en realitetsavgjørelse i en hypotetisk fremtidig forvaltningssak som følge av en dom på ugyldighet. Ved en dom på ugyldighet, vil imidlertid staten mest sannsynlig ved en fornyet vurdering opprettholde vedtaket og/eller reparere eventuelle feil.

Det vises i den forbindelse også til utgangspunktet om at forvaltningen ikke skal endre vedtaket i større utstrekning enn den aktuelle ugyldighetsgrunnen tilsier, jf. Graver og Tøssebro, Alminnelig forvaltningsrett (2024) s. 482. Relevante momenter ved vurderingen av en eventuell omgjøring av vedtaket er i hvilken grad en privat part har innrettet seg etter vedtaket, samt ulempene og tap omgjøring vil medføre. Hvor lang tid det er gått siden et vedtak ble truffet, og hvem som har skyld i at avgjørelsen bør omgjøres, eventuelt graden av skyld, innrettelseshensynet og feilens art har i praksis blitt ansett som særlig viktige, jf. Graver og Tøssebro, Alminnelig forvaltningsrett (2022) s. 534. I denne saken taler både den påståtte feilens art, ulempene ved en omgjøring, herunder knyttet til de betydelige investeringene som er gjort, og graden av innrettelse med styrke for at Utslippstillatelsen ikke omgjøres. At forvaltningen vil fastholde Utslippstillatelsen bekreftes av kongelig resolusjon 23. mai 2025.

Ved vurderingen av hva som er sannsynlig utfall ved en eventuell fornyet vurdering fra forvaltningens side, er det også av betydning at en eventuell omgjøring eller tilbakekall av Utslippstillatelsen vil utgjøre en krenkelse av ERGs rettigheter etter EMK.

3.3 Det foreligger ikke sikringsgrunn

3.3.1 Innledning

I punkt 5.4 (kjennelsen s. 39 flg.) foretar tingretten en grundig vurdering av miljøkonsekvensene ved deponeringen, og konkluderer korrekt med at en forføyning ikke er nødvendig for å hindre "vesentlig skade eller ulempe", jf. tvisteloven § 34-1 første ledd bokstav b. ERG kan i det vesentlige slutte seg til tingrettens begrunnelse. Det er imidlertid feil når tingretten legger til grunn at miljøpåvirkningen 6–12 måneder frem i tid medfører at vannforekomsten "forringes". Dette, sammen med ERGs øvrige anførsler, utdypes i punkt 3.3.2, hvor ERG også vil behandle Miljøorganisasjonenes anførsler i anken knyttet til vesentlig miljøskade som sikringsgrunn.

For tingretten anførte Miljøorganisasjonene at ERGs virksomhet er ulovlig og i strid med forurensningsloven, samt at den utgjør et løpende traktatbrudd, og dette i seg selv oppfylte kravet til sikringsgrunn etter tvisteloven § 34-2 bokstav b. Tingretten konkluderte korrekt med at det kun er anførselen om påstått vesentlig miljøskade som prinsipielt sett kan oppfylle kravet til sikringsgrunn. Ut ifra anken er det uklart om anførselene opprettholdes. ERG vil kommentere dette i 3.3.3 og 3.3.4.

Miljøorganisasjonene har for lagmannsretten fremmet en ny anførsel om det foreligger sikringsgrunn idet ERGs "atferd gjør det nødvendig med en midlertidig sikring av kravet" fordi "forfølgningen eller gjennomføringen av kravet ellers vil bli vesentlig vanskeliggjort," jf. tvisteloven § 34-1 første ledd bokstav a. Anførselen kan klart ikke føre frem, hvilket utdypes i punkt 3.3.5

3.3.2 Forføyningen er ikke nødvendig for å avverge "vesentlig skade eller ulempe", jf. tvisteloven § 34-1 første ledd bokstav b

3.3.2.1 Rettslige utgangspunkter

Tingretten redegjør for vilkåret om sikringsgrunn i punkt 5.1 i kjennelsen på s. 37:

"Tvisteloven § 34-1 første ledd oppstiller alternative vilkår for sikringsgrunn. Partene er enige om at det relevante vurderingstemaet i denne saken er hvorvidt midlertidig forføyning er nødvendig for å «avverge en vesentlig skade eller ulempe», jf. tvisteloven § 34-1 første ledd bokstav b. Det er ikke et krav om at den vesentlige skaden rammer saksøkeren direkte, jf. Rt. 1984 s. 396. Miljøorganisasjonene har påberopt tre ulike sikringsgrunner, som behandles i punkt 5.2 til 5.4 nedenfor.

Ved vurdering av sikringsgrunn skal det foretas en objektiv og konkret vurdering av om det vil innebære en «vesentlig skade eller ulempe» dersom forføyning ikke gis. Vurderingen skal bygge på en sammensatt helhetsvurdering, hvor det blant annet tas hensyn til betydningen av det omtvistede rettsforholdet for saksøkeren, behovet for midlertidig forføyning, hvor inngripende en slik forføyning vil være, samt saksøktets adferd, jf. HR-2001-1590. Det fremgår videre av forarbeidene, Ot. prp. nr. 65 (1990-1991) s. 293 at

Det lar seg vanskelig gjøre å si noe generelt om hvor prekær situasjonen må være for at en forføyning etter bokstav b kan beslattes. Vilkåret «vesentlig skade eller ulempe, eller for å hindre voldsomheter som saksøktets adferd gir grunn til å frykte for» må vurderes i forhold til karakteren av den rettighet som det er tale om å sikre, og særlig i forhold til hvor inngripende det rettslige pålegg overfor saksøkte vil være.

Partene er enige om at vurderingen av sikringsgrunn skal ta utgangspunkt i et tidsperspektiv på seks til tolv måneder. Retten finner dette tidsspennet sannsynlig og legger det til grunn for den videre vurderingen." (vår utheving)

ERG slutter seg til dette. Det understrekes også at retten ved vurderingen av om det foreligger sikringsgrunn må ta utgangspunkt i forholdene på avgjørelsestidspunktet, jf. Rt-2002-407, jf. Rt-1995-523. Deponeringen har pågått i over ett år, og det er kun den eventuelle "mer-skaden" i perioden frem til en endelig avgjørelse om hovedkravet som er relevant for rettens vurdering. Denne mer-skaden vil i for Gulating lagmannsrett være mindre enn for tingretten. Dette skyldes tiden som er gått siden tingrettens kjennelse, tiden som vil medgå til endelig avgjørelse i forføyningssaken og det faktum at Høyesterett har prioritert berammelsen av saken til noen få måneder frem i tid. Gitt disse forhold er det vanskelig å forstå at Miljøorganisasjonene fortsetter forføyningssaken for Gulating lagmannsrett.

I anken punkt 7.4 anfører Miljøorganisasjonene at tingretten har lagt til grunn feil tidsperspektiv ved vurderingen av sikringsgrunn. ERG vil kommentere dette i det følgende.

3.3.2.2 Nærmere om tidsperspektivet for rettens vurdering av spørsmålet sikringsgrunn

I likhet med tingretten, oppfattet ERG at partene var enige om at forføyningsperspektivet er 6-12 måneder frem i tid. Det fremgår imidlertid av anken punkt 7.4 (s. 17) at:

"Det er imidlertid usikkert om forvaltningen umiddelbart vil trekke tilbake eller suspendere tillatelsene dersom anken forkastes. Tingretten tar derfor feil når den forutsetter at behovet for midlertidig forføyning uansett vil falle bort i løpet av tolv måneder."

Miljøorganisasjonene ber samtidig om at ERG avklarer om virksomheten vil stanses dersom Høyesterett forkaster statens anke. Selv om Høyesterett skulle forkaste anken, vil ERG fortsette virksomheten inntil forvaltningen har vurdert eventuelle rettsvirkninger av en ugyldighetsdom. Først dersom Utslippstillatelsen rettmessig trekkes tilbake av forvaltningen, vil virksomheten stanse.

ERG registrerer også at Miljøorganisasjonene ber staten avklare om tillatelsene trekkes tilbake dersom Høyesterett stadfester lagmannsrettens dom. Forvaltningen kan naturligvis ikke ta et forhåndsstandpunkt i en hypotetisk fremtidig forvaltningssak.

Videre anføres det i anken på s. 18 at:

"Dersom tingrettens tilnærming er korrekt, vil det ikke være mulig å påvise sikringsgrunn på noe tidspunkt. Forvaltningen vil alltid kunne hevde at saksbehandlingen forventes å være avsluttet i løpet av ca. ett år. I mellomtiden vil gruveselskapet opererer med en «de facto» tillatelse til å forringe Førdefjorden, selv om det er klart at de opprinnelige tillatelsene er ugyldige, og selv om det er uklart om forvaltningen i det hele tatt har materiell kompetanse til å gi nye tillatelser. Det endelige resultatet av en slik trenering vil kunne bli at sjødeponi tillates fordi «skaden er allerede skjedd»."

Det er uriktig at tingrettens tilnærming medfører at "det ikke er mulig å påvise sikringsgrunn på noe tidspunkt". Dersom Miljøorganisasjonene sannsynliggjør at deponering av restmineraler frem til en endelig avgjørelse av hovedkravet vil medføre vesentlig miljøskade, er kravet til sikringsgrunn oppfylt. Det er imidlertid korrekt at det ikke på noe tidspunkt er mulig å påvise sikringsgrunn i denne saken fordi tiltaket ikke vil medføre vesentlig miljøskade inntil 6-12 måneder frem i tid. Slik vesentlig miljøskade vil heller ikke oppstå ved deponering i hele gruven levetid på 39 år, uten at dette tidsperspektivet er det relevante for sikringsgrunnen.

Det er heller ikke riktig at det er "klart" at Utslippstillatelsen er ugyldig. ERG finner det tilstrekkelig å vise til at saken om tillatelsenes gyldighet skal behandles av Høyesterett. Heller ikke er det uklart om forvaltningen har materiell kompetanse til å gi nye tillatelser. Forvaltningen har utvilsomt materiell kompetanse til å gi tillatelse til sjødeponi. Det er ingen forbud mot sjødeponi i Norge eller EU.

Miljøorganisasjonene antyder at forvaltningen ikke vil etterstrebe en rask avklaring dersom Høyesterett avsier dom på ugyldighet. Det er det ingen holdepunkter for. Tvert om er det både i staten, ERG og allmenhetens interesse, at eventuelle virkninger av en dom på ugyldighet avklares raskt. At tidsperspektivet inntil 6-12 måneder er relevant ved vurderingen av om det foreligger sikringsgrunn underbygges også av at Høyesterett skal behandle saken allerede våren 2026.

I lys av Miljøorganisasjonenes påståtte hastverk med å få avklart hovedkravet, er det for øvrig påfallende at de ikke har varslet ERG om et mulig søksmål med krav om dom på hovedkravet om at ERG ikke har rett til å deponere. Anken gir heller ingen indikasjoner på om et slikt søksmål vil tas ut – eller når. Miljøorganisasjonene **bes avklare om og eventuelt når** det vil tas ut et søksmål om hovedkravet i saken.

3.3.2.3 Deponering av restmineraler i Førdefjorden vil ikke medføre vesentlig miljøskade

Som nevnt har tingretten korrekt konkludert med at deponeringen ikke vil medføre "vesentlig miljøskade", slik at det ikke foreligger sikringsgrunn etter tvisteloven § 34-1 første ledd bokstav b. ERG slutter seg i det vesentlige til tingrettens vurderinger, men vil korrigere og supplere kjennelsen på enkelte punkter.

En svakhet ved tingrettens vurdering av påstått miljøskade som sikringsgrunn, er at den bygger på en antakelse om at vannforekomsten *forringes* i et tidsperspektiv på 6–12 måneder. Det vises til kjennelsen på s. 46, hvor det fremgår at:

"Som det fremgår ovenfor under punkt 4.2, finner retten det sannsynliggjort at deponering av avgangsmasser vil føre til en forringelse av vannkvaliteten slik at vannforskriften kommer til anvendelse. Vilåret forringelse omfatter imidlertid etter rettens vurdering et langt bredere spekter av påvirkning enn «vesentlig skade eller ulempe» som er vilåret for sikringsgrunn. Terskelen for å konstatere sikringsgrunn er vesentlig høyere enn terskelen for forringelse etter vannforskriften."

Tingretten viser her til punkt 4.2, hvor det vurderes om vannforekomsten forringes og besvarer dette bekreftende basert på forvaltningens vurderinger som gjelder hele gruven levetid. Forvaltningen har aldri vurdert om deponering 6–12 måneder frem i tid vil forringe vannforekomsten. Tingrettens vurdering på dette punkt er feil. Som vist i punkt 3.2.2, vil ikke tiltaket forringe vannforekomsten Ytre Førdefjorden i hele gruven levetid, og langt mindre i det relevante tidsperspektivet på 6–12 måneder. Det er også uklart om tingretten mener vannforekomsten allerede er forringet, eller vil bli det – og eventuelt når.

Dersom lagmannsretten skulle legge til grunn at tiltaket forringer vannforekomsten, er dette uansett ikke avgjørende for om vilåret om sikringsgrunn er oppfylt. Terskelen for forringelse vil å så fall være langt lavere enn terskelen for "vesentlig skade eller ulempe" etter tvisteloven, slik tingretten legger til grunn på s. 46. Det er ingen holdepunkter for at en "forringelse" skal likestilles med vesentlig skade, slik Miljøorganisasjonene anfører i anken på s. 16.

Når det gjelder vurderingen av de konkrete miljøvirkningene, viser tingretten til forvaltningens vurderinger på s. 41–45 og konkluderer korrekt med at det ikke er grunnlag for å fravike disse. ERG slutter seg til rettens uttalelse på s. 46 om at:

"Retten bemerker for ordens skyld at vurderingene av hvilke konsekvenser deponering vil ha i hovedsak bygger på analyser for hele gruven driftsperiode, anslått til 39 år. Dette er et vesentlig annet tidsperspektiv enn det som gjelder i forføyningssaken. I forføyningsspektivet legges det til grunn at påvirkningen fra et sjødeponi vil være mer begrenset sammenlignet med konsekvensene over en periode på 39 år."

ERG bemerker også at forvaltningens vurderinger av miljøkonsekvensene er av en utpreget faglig karakter og at retten bør vise tilbakeholdenhet ved prøvingen.

ERG kan i all hovedsak slutte seg til tingrettenes grundige vurdering av miljøkonsekvensene i kjennelsen på s. 45-49. Forvaltningens vurderinger gir ikke grunnlag for å konstatere vesentlig skade i tvistelovens forstand. De fysiske endringene i bunnforholdene og påvirkningen på bunnfaunen utgjør heller ingen vesentlig skade. Det vises til punkt 2.5 og 2.9 over.

Det er ikke grunnlag for å fravike de faglige vurderingene som er gjort, og som Sogn og Fjordane tingretts kjennelse bygger på når det konkluderes med at det ikke er sannsynliggjort miljøskade som sikringsgrunn.

At forføyningssaken ikke kan begrunnes med hensyn til miljø er også nærmere redegjort for i ERGs særskilte anke over sakskostnadsavgjørelsen av 10. desember 2025. Kort oppsummert sammenfaller Miljøorganisasjonenes anførsler om miljøskade som sikringsgrunn med innsigelsene som forgjeves er gjort gjeldende overfor forvaltningen i en årrekke og i Ankesaken for Oslo tingrett. Nå har også Sogn og Fjordane tingrett konkludert med at anførselene ikke kan føre frem. Det er derfor påfallende at Miljøorganisasasjonene uten et eneste nytt bevis, fastholder anførselene for Gulating lagmannsrett.

For at Gulating lagmannsrett skal kunne legge til grunn vesentlig miljøskade som sikringsgrunn, må forvaltningens vurderinger i over 17 år – senest ved kongelig resolusjon av 23. mai 2025 fravikes. I tillegg må lagmannsretten se bort i fra Oslo tingretts dom av 10. januar 2024, og de faglige vurderingene som er gjort i denne saken. Det er det ikke grunnlag for.

ERG finner også grunn til å understreke at utslippstillatelsen tar høyde for miljøkonsekvensene som er vurdert som lite sannsynlige, bl.a. gjennom vilkårene som er satt. Virksomheten er underlagt streng og kontinuerlig overvåking og kontroll, slik at skadepotensiale er ytterst begrenset selv om det usannsynlige skulle inntreffe. At det er kontinuerlig kontroll av virksomheten, er også vektlagt av tingretten (kjennelsen på s. 47).

ERG mener kravet til vesentlig skade ikke er oppfylt verken i hele gruvens levetid på 39 år eller i forføyningsperspektivet.

Tidsperspektivet i forføyningssaken underbygger også at det ikke foreligger sikringsgrunn. Miljøorganisasasjonene har fulgt saken fra start, men de har aldri saksøkt ERG for å stanse virksomheten. Heller ikke søksmålet som ble tatt ut ultimo 2022 ble rettet mot ERG. Miljøorganisasasjonene ventet videre i underkant av ett år fra sjødeponiet ble tatt i bruk til begjæringen ble tatt ut. Det har formodningen mot seg at dette ikke ble gjort på et tidligere tidspunkt dersom Miljøorganisasasjonene var av den oppfatning at det virkelig var fare for vesentlig skade og ulempe for miljø, slik de også hadde mulighet til før lagmannsrettens dom, se tvisteloven § 32-2 annet ledd.

Miljøorganisasasjonene anfører at det er en "alvorlig feil" at tingretten ikke eksplisitt drøfter og vektlegger føre-var-prinsippet i vurderingen av sikringsgrunn, se anken punkt 7.6.5. Dette er en ny anførsel for lagmannsretten.

Tingretten har foretatt en helhetlig vurdering av sikringsgrunn i samsvar med tvisteloven § 34-1, basert på et omfattende faktagrunnlag og faglige vurderinger. Føre-var-prinsippet gir ikke absolutt forrang i enhver situasjon. I et samfunn med konkurrerende hensyn, må hensynet til ikke å påvirke miljøet tidvis vike for andre legitime interesser og verdier.

I en slik konkurrerende interesseavveining mellom hensynet til den påvirkningen av naturen det her er tale om, satt opp mot hensynet til mennesker og samfunn på den annen, vil nytteeffekten av en forføyning være svært begrenset holdt opp mot de betydelige ulemper en forføyning vil medføre, sml. TOBYF-2016-43524. Det er også denne avveiningen tingretten har foretatt i kjennelsen på s. 47:

"Retten legger til grunn at det er begrensede konsekvenser for fjorden utover arealbeslaget. I lys av at det allerede har skjedd et ikke ubetydelig arealbeslag finner retten ut fra en samlet

vurdering at det fremtidige arealbeslaget i forføyningsperspektivet ikke er tilstrekkelig til å konstatere at dette utgjør en vesentlig skade i tvistelovens forstand. Hvor inngripende det rettslige pålegget vil være ovenfor ERG er et relevant vurderingstema etter uttalelser i forarbeidene, og er også hensyntatt. Etter en samlet vurdering finner retten at den fremtidige påvirkningen i forføyningsperspektivet – herunder arealbeslaget og øvrige miljømessige konsekvenser – ikke oppfyller lovens krav om «vesentlig skade eller ulempe»

Miljøorganisasjonene synes å anføre at enhver usikkerhet om skade skal gi grunnlag for midlertidig forføyning. Det er ikke samsvar med gjeldende rett, og det er ikke adgang til å senke terskelen for sikringsgrunn ved å vise til føre-var-prinsippet. Prinsippet er et moment ved forvaltningens saksbehandling, men gir ikke domstolen hjemmel for å fravike lovens krav om at risikoen for vesentlig skade må være sannsynliggjort i en forføyningssak.

I en konkurrerende interesseavveining av hensynet til miljøpåvirkningen det her er tale om, satt opp mot hensynet til mennesker og samfunn på den annen, vil nytteeffekten av en forføyning være svært begrenset holdt opp mot de betydelige ulempene en forføyning vil medføre.

Påstanden om miljøskade som sikringsgrunn etter tvisteloven § 34-1 første ledd bokstav b kan ikke føre frem.

3.3.3 Er påstått brudd på forurensningsloven fremdeles påberopt som sikringsgrunn?

For tingretten anførte Miljøorganisasjonene at deponeringen i strid med forurensningsloven § 7, og at dette i seg selv var "tilstrekkelig til å konstatere sikringsgrunn", se begjæringen punkt 4.2 (DS 17 flg.).

Tingretten vurderer anførselen i kjennelsen punkt 5.2. Det vises særlig til tingrettens uttalelse på s. 38 i kjennelsen om at:

"Etter rettens vurdering medfører et eventuelt brudd på forurensningsloven ikke automatisk at vilkåret om sikringsgrunn er oppfylt. Tvistelovens systematikk krever at tre selvstendige vilkår – hovedkrav, sikringsgrunn og forholdsmessighet – må være oppfylt for at midlertidig forføyning skal kunne besluttes. En lovforståelse der sikringsgrunn anses oppfylt utelukkende fordi det konstateres overtredelse av et forbud i forurensningsloven, ville etter rettens syn innebære at vilkåret om sikringsgrunn ikke gis selvstendig betydning. Et eventuelt brudd på forurensningsloven er et moment som kan ha betydning for vurderingen av hovedkravet, men utgjør ikke i seg selv en sikringsgrunn. En annen forståelse ville være i strid med lovens systematikk, som forutsetter at hvert vilkår vurderes separat."

ERG slutter seg til denne vurderingen, og rettens konklusjon om at brudd på forurensningsloven ikke oppfyller kravet til sikringsgrunn. I kjennelsen på s. 38 i andre avsnitt, uttaler tingretten at det ikke er nødvendig å ta stilling til om fortsatt deponering utgjør brudd på forurensningsloven. Det understrekes at ERG lovlig kan deponere i henhold til Utslippstillatelsen frem til den eventuelt rettmessig trekkes tilbake av forvaltningen (se punkt 3.2.5.1 over).

I anken fastholder Miljøorganisasjonene at virksomheten på Engebø er ulovlig, og tilsynelatende ikke bare i strid med forurensningsloven, men også straffeloven § 240 om alvorlig miljøkriminalitet. Miljøorganisasjonene har tidligere sammenlignet ERG med virksomheter som ulovlig dumper avfall i naturen uten – eller i strid – med en forurensningstillatelse (se DS 3242 og bl.a. DS 3546). Selv om påstandene er grunnløse, er de samtidig høyst alvorlige og belastende for ERG og dets ansatte.

Det er uklart om Miljøorganisasjonene opprettholder anførselen om at brudd på forurensningsloven i seg selv oppfyller kravet til sikringsgrunn. Miljøorganisasjonene **bes opplyse** om anførselen opprettholdes for lagmannsretten.

Dersom anførselen opprettholdes, **bes Miljøorganisasjonene klargjøre** hva de eventuelt mener er feil med tingrettens vurdering på dette punkt.

3.3.4 Miljøorganisasjonenes anførsler om EØS-retten – er påstått traktatbrudd fremdeles påberopt som sikringsgrunn?

For tingretten anførte Miljøorganisasjonene at ERGs virksomhet representerer et løpende traktatbrudd, og at dette oppfyller kravet til sikringsgrunn etter tvisteloven § 34-1 første ledd bokstav b. Tingretten konkluderte korrekt med at brudd på EØS-retten ikke i seg selv kan utgjøre sikringsgrunn (kjennelsen s. 38–39). ERG slutter seg til denne vurderingen.

I anken (s. 5) viser Miljøorganisasjonene til tingrettens vurderinger av traktatbrudd som sikringsgrunn og uttaler at:

"Dersom tingrettens resonnement er riktig, nemlig at dagens regler for midlertidig forføyning ikke gir de nasjonale domstolene kompetanse til å hindre forringelse i strid med vanndirektivet, vil dette være en viktig prinsipiell avklaring"

Den prinsipielle avklaringen om reparasjonsplikten omfang er allerede gitt i HR-2025-677-A (se punkt 3.1). At virksomheten påstås å være "i strid med vanndirektivet" utgjør ingen sikringsgrunn. Spørsmålet om miljøskade som sikringsgrunn beror utelukkende på en vurdering av de faktiske miljøkonsekvensene, og reiser ingen prinsipielle spørsmål.

Anken gir inntrykk av at reparasjonsplikten innebærer at Gulating lagmannsrett må trekke Utslippstillatelsen tilbake fordi forvaltningen ikke ønsker å gjøre det. Som påvist er det ikke riktig. Grunnvilkårene for forføyning må være oppfylt, og det er ikke tilfellet i denne saken.

ERG finner også nok en gang grunn til å understreke at det er staten som ilegges forpliktelser etter vanndirektivet, ikke ERG som privat part. Det er ikke grunnlag for at vanndirektivet har det som i EU-retten omtales som "horisontal direkte virkning", slik at en privat part kan bygge krav mot en annen privat part direkte på direktivbestemmelsene. Enn mindre er det grunnlag for noe slikt i EØS-retten, som ikke krever direkte virkning overhodet. Med andre ord gir ikke direktivet private plikter som korresponderer med andre privates rettigheter, jf. Arnesen mfl., Oversikt over EØS-retten, (2022) s. 646–647 og Fredriksen og Mathisen, EØS-rett, 4. utgave (2022) s. 446. Et eventuelt traktatbrudd kan derfor ikke gjøres gjeldende som grunnlag for sikringsgrunn overfor ERG.

Miljøorganisasjonene erkjenner for øvrig også selv at dersom domstolene ikke "reparerer" det påståtte traktatbruddet, må ESA ta ut traktatsbruddsøksmål, se anken på s. 5. Kun staten kan være part i en sak for EFTA-domstolen, hvilket underbygger at søksmålet mot ERG er forfeilet.

Det er videre uklart om Miljøorganisasjonene fremdeles hevder et påstått traktatbrudd i seg selv oppfyller kravet til sikringsgrunn. **Dette bes avklart.**

3.3.5 Det foreligger ikke sikringsgrunn etter tvisteloven § 34-1 første ledd bokstav a

I anken punkt 7.7 (s. 24) fremmer Miljøorganisasjonene en ny anførsel om at det foreligger sikringsgrunn etter tvisteloven § 34-1 første ledd bokstav a.

Bestemmelsen lyder:

"1) Midlertidig forføyning kan besluttes:

a. når saksøktes adferd gjør det nødvendig med en midlertidig sikring av kravet fordi forfølgningen eller gjennomføringen av kravet ellers vil bli vesentlig vanskeliggjort"

Bokstav a gir ikke adgang til forføyning som innebærer en foregrepet oppfyllelse av hovedkravet.

Det påståtte hovedkravet er at ERG ikke har rett til å deponere restmineraler i Førdefjorden. Påstanden i begjæringen og de muntlige forhandlingene for tingretten var at ERG "forbys å

deponere gruveavfall i Førdefjorden". Dette innebærer at forføyningen sammenfaller med hovedkravet, hvilket for øvrig implisitt er erkjent av Miljøorganisasjonene i sluttinnlegget på s. 2, hvor det fremgår at:

"Det anføres at kravet om sikringsgrunn i tvisteloven § 34-1 første ledd bokstav b er oppfylt. Et midlertidig forbud mot deponering er nødvendig «for å avverge en vesentlig skade eller ulempe». Når dette vilkåret er oppfylt, kan det gis forføyning selv om det skulle innebære en delvis foregrepet oppfyllelse av hovedkravet"

Ettersom forføyningen innebærer en foregrepet oppfyllelse av hovedkravet, er ikke bokstav a aktuell i saken og anførselen må forkastes.

I tillegg er sikringsalternativet i bokstav a forbeholdt situasjoner hvor det er en reell risiko for at hovedkravet ikke kan oppfylles med mindre forføyningen gis medhold. Dersom ERG fortsetter deponeringen frem til en endelig avgjørelse om hovedkravet, vil det på ingen måte innebære at et senere forbud mot deponering blir "vesentlig vanskeliggjort". Virksomheten er allerede i gang og det er pådratt betydelige kostnader i prosjektet. Det er uten betydning for gyldighetsspørsmålet om ERG forsetter virksomheten noen måneder til.

Det avgjørende for bokstav a er om gjennomføringen av kravet blir vesentlig vanskeliggjort, ikke om skade oppstår, jf. Flock, Midlertidig sikring (2011) s. 116-117. At fortsatt deponering medfører økte restmineraler på fjordbunnen, gjelder påståtte skadevirkninger av tiltaket, hvilket kun er av relevans for tvisteloven § 34-1 første ledd bokstav b – ikke bokstav a.

I anken på s. 26 skriver Miljøorganisasjonene at:

"I foreliggende sak har miljøorganisasjonene funnet det mest dekkende å formulere hovedkravet slik at ERG ikke har rett til å deponere gruveavfall i Førdefjorden. Hovedkravet kan alternativt formuleres på andre måter, for eksempel simpelthen at utslippstillatelsen er ugyldig (slik det ble gjort i LE-2005-158699) eller slik at «ERG har ikke uten gyldig tillatelse rett til å forurense eller forringe vannforekomsten Førdefjorden Ytre»."

Det understrekes at ERG **ikke samtykker** til at det fremmes et nytt hovedkrav i saken, og at tvisteloven § 29-4 er til hinder for kravsfremsettelsen. Et eventuelt ugyldighetskrav vil uansett måtte avvises. Dette utdypes i punkt 6.1.

3.4 En forføyning vil være uforholdsmessig

Tingretten har ikke tatt stilling til vilkåret om forholdsmessighet. I anken punkt 8 argumenterer Miljøorganisasjonene for at EØS-retten "gir svært lite rom for å tillegge innrettelseshensyn mv. nevneverdig vekt" (s. 26). Det er ikke riktig.

Vurderingstemaet etter tvisteloven § 34-1 er om skaden eller ulempen forføyningen vil medføre, står i "åpenbart misforhold" til saksøkerens interesse i at forføyningen besluttet. I vurderingen skal det tas hensyn til "alle interesser som er inne i bildet", jf. HR-2025-677-A avsnitt 36. Videre står domstolene relativt fritt, og kan vektlegge et bredt spekter av hensyn, jf. HR-2025-677-A avsnitt 43. EØS-retten legger ikke begrensninger på forholdsmessighetsvurderingen, se HR-2025-677-A avsnitt 58-59.

Dersom virksomheten stanses i påvente av en avklaring av Utslippstillatelsens gyldighet vil det ha dramatiske konsekvenser for ERG, dets ansatte, kunder, leverandører mv. Ansatte utover de som er nødvendige for å stanse driften og stenge anlegget, vil måtte permitteres. Når anlegget er stengt, vil alle ansatte permitteres/sies opp. Særlig tilflyttede ansatte vil trolig søke arbeid andre steder, og flytte etter eventuelt med familie. ERGs kunder som har innrettet seg etter leveranser fra Engebø, kan ikke enkelt erstatte disse fra alternative kilder. Selv en kortvarig stans vil derfor ha umiddelbar virkning for flere virksomheter og enkeltmennesker. Videre vil ERG komme i brudd med vilkårene i låneavtaler og en vurdering av oppbudspåstand vil oppstå for styret. I ytterste

konsekvens vil selv en kortvarig stans medføre at det ikke er en virksomhet som kan startes opp igjen.

Dagens virksomhet er et resultat av 30 års arbeid og milliardinvesteringer. Det er hittil investert mer enn fire milliarder i prosjektet, som vil gå tapt dersom virksomheten stanses. Ikke bare vil det medføre et økonomiske tap for investorene, men det vil påvirke investorers syn på Norge som et investeringsland med stabile rammebetingelser og lav politisk risiko. Dette vil igjen gå på bekostning av regjeringens mineralstrategi.

I tillegg gjør innrettelseshensynet seg gjeldende med styrke i denne saken. Det vises til at ERG først fikk utslippstillatelse i 2015, som ble stadfestet ved kongelig resolusjon 19. februar 2016. Det er dermed spørsmål om å stanse en virksomhet som er i full drift og som har innrettet seg etter utslippstillatelse i ca. 10 år.

Dette sammenholdt med det svært begrensede miljøtapet fortsatt deponering frem til en endelig avgjørelse om hovedkravet vil medføre, innebærer at det ikke er grunnlag for forføyning i saken.

4 KOMMENTARER TIL MILJØORGANISASJONENES ANKE OVER SAKSKOSTNADSAVGJØRELSEN

Miljøorganisasjonenes anførsler knyttet til tingrettens sakskostnadsavgjørelse må forkastes. ERG har inngitt særskilt anke over sakskostnadene 10. desember 2025, og gjentar ikke sine anførsler her. Anken til Miljøorganisasjonene nødvendiggjør imidlertid enkelte kommentarer fra ERGs side.

I anken argumenterer Miljøorganisasjonene prinsipalt for at ERG som privat part skal bære alle nødvendige kostnader i forbindelse med dette søksmålet, uavhengig av sakens utfall, se anken punkt 3.2. Det argumenteres her for at saken reiser prinsipielle spørsmål knyttet til domstolens reparasjonsplikt ved påstått brudd på EØS-retten. Det er feil. Den prinsipielle avklaringen Miljøorganisasjonene etterlyser er som nevnt allerede gitt i HR-2025-677-A. De prinsipielle spørsmålene i denne saken knytter seg utelukkende til hovedkravet, og vil finne sin avklaring i Høyesterett.

Århuskonvensjonen er heller ikke til hinder for at Miljøorganisasjonene ilegges erstatningsansvar for rimelige og nødvendige kostnader i et ubegrunnet og forfeilet søksmål mot en privat part. Retten bes også merke seg at Miljøorganisasjonenes argumentasjon knyttet til sakskostnadsavgjørelsen er helt løstrevet fra de konkrete forholdene i denne saken.

Forføyningssaken kan ikke begrunnes med at Miljøorganisasjonene og allmennheten ikke er kommet til orde eller blitt hørt ved forvaltningens behandling av tillatelsene som er gitt. Forføyningssaken kan heller ikke begrunnes med hensynet til rettsavklaring, eller hensynet til domstolskontroll av forvaltningsvedtak for den svakere part. Ei heller kan forføyningssaken begrunnes av hensyn til miljø. Det vises til ERGs anke over sakskostnadene og dette anketilsvaret for øvrig.

I punkt 3.3 argumenterer Miljøorganisasjonene for at ERGs sakskostnadskrav må reduseres. I forlengelsen av dette bes lagmannsretten om å "fastslå tydelig at det i Norge gjelder en objektivt øvre grense for hvor stort kostnadsansvaret skal bli", og at grensen bør være på kr 250 000 kr per instans.

ERG viser først og fremst til at lagmannsretten ikke har kompetanse til å innføre en slik kostnadsgrense. Verken tvisteloven eller Århuskonvensjonen hjemler en "objektiv øvre grense". Om det skal innføres et kostnadstak, og eventuelt på hvilket beløp og i hvilke situasjoner, er det opp til lovgiver å beslutte. Det er videre utenkelig at lovgiver vil innføre en kostnadsgrense som kun skal gjelde for en av partene i et søksmål mellom to private parter. En slik regel vil være i strid med likebehandlingsprinsippet, EMK artikkel 6 om "equality of arms" og ikke minst retten til rettferdig rettergang, jf. Grunnloven § 95.

5 BEVIS

I tillegg til dokumentbevisene og fremlagte videoer i saken vil ERG tilby partsforklaring fra:

- **Finn Ivar Marum**, styreleder i ERG. Han vil forklare seg om utvikling av mineralprosjekter og prosjektet på Engebø, inkludert globale verdikjeder og finansiering. Han vil videre forklare seg om rutilforekomsten på Engebøs betydning i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv. Videre vil han belyse prosjektutviklingen, nåværende og potensielle kunder i Europa og verden for øvrig. Marum vil videre belyse konsekvensene det vil ha for ERG dersom begjæringen tas til følge.

ERG vil føre følgende vitner

- **Kenneth Nakken Angedal**, daglig leder i ERG. Han vil avgi forklaring om dagens virksomhet, og særlig etableringen og bruk av sjødeponi, inkludert om ERGs rapporter om miljøpåvirkningen fra deponering av avgangsmasse datert 23. september 2025 og 23. desember 2025.
- **Tor Jensen (sakkyndig vitne)**, er marinebiolog og ansatt som vice president i DNV AS. Han vil primært avgi forklaring om rapporten "Miljøpåvirkning sjødeponi" av 24. september 2025 som han har utarbeidet, samt om tilstanden i deponeringsområdet før og etter deponeringen startet.

6 PROSESSUELT OG KRAV PÅ AVVISNING

6.1 Det er ikke adgang til å fremme et nytt hovedkrav om at tillatelsene er ugyldige

Som nevnt i punkt 3.3.5, samtykker ikke ERG til at Miljøorganisasjonene fremmer et nytt hovedkrav i saken, jf. tvisteloven § 23-2, jf. § 29-4. Det vil være høyst uheldig om det introduseres nye krav i ankerunden.

Dersom Miljøorganisasjonene skulle fremme et nytt hovedkrav og lagmannsretten samtykker til dette, må et eventuelt nytt hovedkrav om at tillatelsene er ugyldige, uansett avvises.

Tvisteloven § 1-5 angir at det offentlige må saksøkes dersom søksmålet gjelder gyldigheten av forvaltningsvedtak. Bestemmelsen er ikke til hinder for at gyldigheten av forvaltningsvedtak kan prøves prejudisielt i en sak mellom private, se Rt-1985-743 og Skoghøy, Tvisteløsning (2022) s. 464-465 med henvisning til forarbeidene. I en sak om midlertidig forføyning er det imidlertid ikke bare tale om en prejudisiell prøving av hovedkravet. Det fremgår av Rt-2005-1089 at en begjæring om forføyning også må rettes mot det offentlige hvis hovedkravet gjelder gyldigheten av et forvaltningsvedtak. I denne saken er det for sent å trekke inn staten som saksøkt, jf. tvisteloven § 15-2.

6.2 Saken gjelder et offentligrettslig forhold og skal avvises

Selv om søksmål om gyldigheten av en offentlige tillatelse må rettes mot staten, jf. tvisteloven § 1-5, kan gyldigheten av et forvaltningsvedtak i mange tilfeller prøves prejudisielt i saker mellom private. Adgangen til en slik prejudisiell prøving gjelder imidlertid ikke ubetinget. I Rt-2000-1195 fikk eierne av en eiendom byggetillatelse til å oppføre et bygg. Tre naboer gikk til søksmål mot byggherrene med krav om at byggetillatelsen var ugyldig. Et slikt krav kan bare rettes i sak hvor også staten er saksøkt og kravet måtte av den grunn avvises. Saksøkerne nedla en subsidiær påstand om at byggherrene skulle kjennes uberettiget til å oppføre bygget i henhold til byggetillatelsen. Spørsmålet om gyldigheten av byggetillatelsen ville da være et prejudisielt forhold. Høyesterett la til grunn at heller ikke den subsidiære påstanden kunne fremmes i saken, og uttalte at:

"Saksøkernes subsidiære påstand går ut på at de saksøkte skal kjennes uberettiget til å oppføre tilbygget. Grunnlaget for dette er at byggetillatelsen hevdes å være ugyldig. Det er i rettspraksis lagt til grunn at det i tilfeller hvor et offentligrettslig forhold bare er av prejudisiell betydning for avgjørelsen, ikke er nødvendig å saksøke det offentlige, jf. Rt. 1985 side 743. I vår sak er imidlertid den subsidiære påstand så nært knyttet til gyldighetsspørsmålet at det ikke er naturlig å betrakte spørsmålet om gyldigheten som et prejudisielt forhold. Den subsidiære påstand er i realiteten bare en annen formulering av det saksøker ønsker å oppnå ved den prinsipale påstanden. Det kan ikke sees å være saklige hensyn som kan medføre at saksanlegget bør kunne fremmes i denne form. Det fremstår som en omgåelse."

Avgjørelsen illustrerer at man ikke uten videre kan bygge på påstanden som er nedlagt når man skal ta stilling til spørsmålet om det offentlige må saksøkes etter tvisteloven § 1-5. Skoghøy omtaler avgjørelsen i JV-2002-345 under punkt 2.2 på s. 350-353:

"Undertiden kan påstanden være formulert slik at den ikke sier noe om hvorvidt saken gjelder et privatrettslig eller et offentligrettslig forhold. Dette gjelder for eksempel i tilfeller hvor det er nedlagt påstand om at en oppført bygning skal rives, eller at en planlagt bygning ikke kan oppføres. Etter min oppfatning kan det krav som danner det umiddelbare grunnlag for en handle-, tåle- eller unnlatesplikt ikke løsrives fra, men må anses som en del av handle-, tåle- eller unnlatesplikten. Dersom et krav om at en oppført bygning skal rives, eller at en planlagt bygning ikke kan oppføres, er begrunnet med at det ikke foreligger gyldig byggetillatelse, må derfor søksmålsgjenstanden etter min mening anses som et offentligrettslig rettsforhold. Både av hensyn til rettskraftvirkningen av dommen og av hensyn til sakens opplysning må det også i slike tilfeller stilles krav om at det offentlige må saksøkes."

Disse hensynene gjør seg også gjeldende i denne saken. Det umiddelbare grunnlaget for at ERG skal forbys å deponere restmineraler i Førdefjorden er at tillatelsen angivelig er ugyldig og spørsmålet om forbud bør da ikke kunne løsrives fra gyldighetsspørsmålet. Kravet om midlertidig forføyning vil i slike tilfeller måtte anses som et offentligrettslig rettsforhold. Videre har det offentlige en klar interesse i sakens utfall og kan bistå til å belyse både faktum, praksis og relevante hensyn. Dersom Miljøorganisasjonene tar ut søksmål kun mot ERG med påstand om at ERG må stanse deponeringen, vil søksmålet måtte avvises fordi det gjelder et offentligrettslig forhold, sml. LB-2021-176614 punkt 2. Det er ingen hensyn som tilsier at dette skal stille seg annerledes i forføyningssaken. Som det fremgår av punkt 6.1 gjelder tvisteloven § 1-5 også i forføyningssaker, jf. Rt-2005-1089.

Kravet om at ERG skal forbys å deponere restmineraler i Førdefjorden er så nært knyttet til spørsmålet om vedtakets gyldighet at det ikke kan betraktes som et prejudisielt forhold som kan fremmes mellom private uten at begjæringen også rettes mot staten.

Som det fremgår innledningsvis av punkt 1, er denne saken et resultat av at forvaltningen ikke har trukket ERGs tillatelser tilbake. Begjæringen er gjennomgående begrunnet med at staten ikke oppfyller sine EØS-rettslige forpliktelser. Dette illustreres bl.a. av ankens punkt 2, og særlig punkt 2.3 med overskriften "Når forvaltningen ikke vil reparere må de nasjonale domstolene sørge for reparasjon", hvor det fremgår at:

"Forvaltningen har i denne saken tydelig demonstrert at reparasjonsplikten ikke vil bli oppfylt før det foreligger en rettskraftig avgjørelse [...] Som følge av forvaltningens handlemåte, vil en eventuell reparasjon måtte skje ved at nasjonale domstoler gir midlertidig forføyning."

Dette underbygger ytterligere at saken gjelder et offentligrettslig forhold, hvor forføyningen også må rettes mot staten. Det er ikke gjort, og det er heller ikke lenger anledning til å trekke staten inn

som part, jf. tvisteloven § 15-2. På denne bakgrunn skal forføyningssaken avvises av Gulating lagmannsrett.

6.3 Antall rettsdager og spørsmål om skriftlig behandling

Miljøorganisasjonene begjærte midlertidig forføyning mot ERG den 26. august 2025. Begjæringen var på 26 sider, inklusive bilag på 511 sider. Sogn og Fjordane tingrett fant det nødvendig å sette av fem dager til de muntlige forhandlingene.

Miljøorganisasjonenes anke er på 29 sider. Miljøorganisasjonene har fremmet nye anførsler og påstandsgrunnlag, både hva gjelder faktum og juss. Saken er ikke egnet for skriftlig behandling idet den reiser flere kompliserte faktiske og rettslige spørsmål, og nå også nye spørsmål som tingretten ikke har vurdert. Hovedkravet reiser en rekke prinsipielle spørsmål som Høyesterett skal behandle om kort tid. I tillegg vil lagmannsrettens avgjørelse ha avgjørende betydning for ERGs virksomhet, de 125 personene som arbeider for ERG, kunder, leverandører, investorer mv. Sakens utfall har også stor betydning for statens mineralstrategi.

Etter ERGs syn vil det ikke være prosessøkonomisk gunstig eller tidsbesparende om deler av saken behandles skriftlig, sett bort fra spørsmålet om avvisning som med fordel kan behandles skriftlig. Utover ved rettens behandling av avvisningsspørsmålet vil det heller ikke være forsvarlig med en skriftlig behandling. Saken er ikke egnet for deling, slik at det er uaktuelt med en delvis skriftlig behandling. Av hensyn til en forsvarlig og rettferdig rettergang er det behov for muntlige forhandlinger jf. tvisteloven § 1-1 og tvisteloven § 29-15 annet ledd. Ut ifra sakens omfang, karakter og alvor er det behov for å sette av minst like mange dager som ved tingrettens behandling.

7 PÅSTAND

På vegne av ERG nedlegges følgende påstand:

Prinsipalt:

1. Saken avvises.

Subsidiært:

2. Anken forkastes.

I begge tilfeller:

3. Naturvernforbundet og Natur og Ungdom dømmes – én for alle og alle for én – til å erstatte sakskostnadene til Engebø Rutile and Garnet AS for tingretten og for lagmannsretten.

Oslo, 6. januar 2026
KVALE ADVOKATFIRMA DA

Thomas S. Farhang
advokat (H)

NORGES HØYESTERETT

Advokat Thomas Sassan Farhang

Dok 82

**Sak nr. 25-164215SIV-HRET, sivil sak, anke over dom:
Staten v/Klima- og miljødepartementet mfl. mot Natur og Ungdom og Norges
Naturvernforbund**

Ovennevnte sak er berammet i Høyesteretts Annen avdeling til

mandag	27. april 2026	kl. 09.00 - 14.30
tirsdag	28. april 2026	kl. 09.00 - 11.45
onsdag	29. april 2026	kl. 09.00 - 14.30
torsdag	30. april 2026	kl. 09.00 - 14.30
mandag	4. mai 2026	kl. 09.00 - 14.30
tirsdag	5. mai 2026	kl. 09.00 - 14.30

Vi ber prosessfullmektigene ta kontakt med hverandre for å avtale hvordan tiden under ankeforhandlingen skal fordeles. En tidsplan skal inngis innen 14 dager før ankeforhandlingen, med mindre annet er bestemt.

Vennligst vedta forkynning av innkallingen ved å lagre dette brevet og sende det inn som et nytt dokument i Aktørportalen (ikke ved delegat). Det er ikke nødvendig å skrive ut og signere brevet for hånd.

Likelydende brev er sendt til motpartens prosessfullmektig.

Oslo, 23. desember 2025

Lisa-Beth Pettersen
berammer

Elektronisk signert

Mineralloven

Norske mineraler spiller en avgjørende rolle for Europas fremtid

INDUSTRILØFT: - Skal Norge være en pålitelig leverandør av mineraler og metaller, må vi ikke bare ha en industri som leverer, men også en mineralpolitikk som er tydelig og forutsigbar, skriver næringsminister Cecilie Myrseth. Foto: NFD

KRONIKK

Dette er en kronikk, skrevet av en ekstern bidragsyter. Kronikken gir uttrykk for skribentens holdninger.

Mineraler og metaller er nøkkelen til de neste tiårenes teknologiske og økonomiske utvikling. Grønne, smarte samfunn, rom-sektoren – og ikke minst forsvar - er felt der tilgang på mineraler vil utgjøre den store forskjellen.

Dette er viktig for Norge, og det betyr at Norge kan utgjøre den store forskjellen for et Europa som har våknet til en ny virkelighet der mye handler om å klare seg mer selv.

Norges nøkkelrolle i dette bildet må omfavnes og kommuniseres tydelig.

For det holder ikke å sitte på mineralene og metallene som trengs, om vi ikke har politikken som trengs.

Derfor har denne regjeringen hatt fullt søkelys på mineraler fra første dag – på de eventyrlige mulighetene det innebærer for norsk næringsliv, og på det store ansvaret vi har som ett av få land som kan levere de kritiske råvarene Europa og allierte trenger.

Vi vet det haster. Det gjelder både med tanke på klimaendringene, det grønne skiftet, og ikke minst av hensyn til den sikkerhetspolitiske situasjonen.

Det var åtte tapte år under Høyre-regjeringen, men for Arbeiderpartiet var det viktig å få fortgang. Derfor fikk vi på plass en ny minerallov.

Den skal gjøre det enklere og raskere å hente opp de verdifulle mineralene og metallene fra berget vårt. Og gjøre prosessene mer effektive og samstemte, og rammene mer forutsigbare.

Det tar lang tid å bygge industrielle verdikjeder. Derfor er det viktig at nye, lovende prosjekter ikke møter unødvendige hindringer. Og det er flere slike prosjekter på gang nå. Endelig er det bevegelse på et felt der det ikke har skjedd noe nevneverdig på mange år.

ANNONSE

Fensfeltet i Telemark er ett eksempel: sannsynligvis Europas største forekomst av sjeldne jordarter, som er så viktig for mange av de teknologiene jeg nevnte. Fen har potensiale til å bli et industrieventyr. Og hvis vi skal spå, og anta at oljealderen vil gå over i mineralalderen, betyr det i så fall at Norge kan videreføre sin rolle som en pålitelig storleverandør av helt vesentlige innsatsmidler for fremtidens økonomi på vårt kontinent.

Potensialet for norsk næringsliv, verdiskaping og arbeidsplasser er enormt.

Et annet eksempel er Engebø med en av verdens største kjente forekomster av rutil, som er det titanmineralet med høyest kvalitet og renhet. EU har et stort underskudd på titanråstoff og er helt avhengig av import. Norge og Ukraina er de eneste europeiske landene med ressurser av betydning. Det er med andre ord mye som står på spill – det kan ikke understrekes ofte nok.

Så vet vi at det er mange hensyn å ta når vi skal utvinne mineraler. Og det er ikke alltid man klarer å unngå konflikt. I noen tilfeller må det en avklaring til i rettssystemet. Det må være en betingelse at vi har et avklart juridisk spillerom. Det er viktig for å realisere det potensialet vi her snakker om.

ANNONSE

Til slutt vil jeg si at det er én ting å sole seg i vissheten om å kunne spille en rolle, en annen ting å faktisk spille den.

Sammen med næringen har denne regjeringen satt hjulene i bevegelse – og jeg vil berømme næringen for å være både utålmodige og realistiske.

Skal Norge være en pålitelig leverandør av mineraler og metaller, må vi ikke bare ha en industri som leverer, men også en mineralpolitikk som er tydelig og forutsigbar.

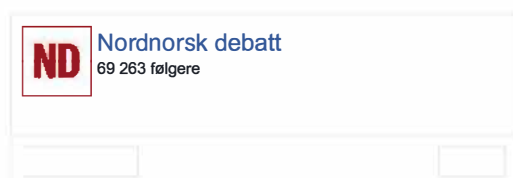
Med den nye mineralloven ligger alt til rette for at Norge kan spille en nøkkelrolle som leverandør av noen av de viktigste byggesteinene for Europas fremtid.

Mineralloven

Mineralindustri

Sjeldne jordarter

Mineraler

Notat

Miljøpåverknad frå deponering av avgangsmasse

23.12.2025

Kenneth Nakken Angedal

Miljøpåverknad frå deponering av avgangsmasse

1. Innleiing

Sjødeponiet dekker over areal på fjordbotnen etter kvart som avgangsmassen vert deponert. Avgangsmassen består av finknust malm som er til overs etter uttak av minerala rutil og granat. Malmen og avgangsmassen har ved fleire høve blitt testa for innhald av tungmetall og radioaktivitet. Innhaldet av tungmetall er svært lågt og tilsvara bakgrunnsnivå. Også innhaldet av radioaktive element er svært lågt, og ligg innan for bakgrunnsnivået.

Det er brukt betydelege ressursar på å forbetre prosessane for å minke miljøpåverkinga frå godkjent løyve, fram til revidert løyve med godkjent avfallshandteringsplan. Det er gjennomført fleire omfattande studie og endringar i prosjektet for å optimalisere utvinningsprosessen med mål om å redusere bruken av kjemikalie og mengd avgangsmasse. Flotasjonsprosessen for rutil vart erstatta med tørrseperasjon og sulfidflotasjon, noko som medførte ein betydeleg reduksjon i behovet for kjemikalie. Nordic Mining søkte Miljødirektoratet den 10.06.2020 om å endre prosesskjemikalie i utsleppsløyvet, til fire tonn Magnafloc 5250, to tonn SIBX og 3 tonn Dow Froth 400, årleg. Dette tilsvara ei samla mengd på ni tonn, og er ein reduksjon på over 99% frå opprinneleg løyve i 2015

Avgangsmassen inneheld ikkje nivå av kjemikalie, miljøgifter, tungmetall eller radioaktive element som kan påverke omgjevnadane.

Det er sjølve tildekkinga som først og fremst vil ha ein direkte påverknad på dei botnlevande dyra. Rørlege dyr vil kunne flytte på seg, slik at tapt areal ikkje svarar til tapt botnfauna. Den nye fjordbotnen som dannast av avgangsmassen blir rekolonisert kort tid etter at deponeringa på den aktuelle staden stoppar. Den deponerte avgangsmassen inneheld ikkje element som vil hindre vekst av organismar. Reduksjon i blautbotnfunksjonen er derfor midlertidig.

Det er arealet som vert dekkja til som er avgjerande for påverking, ikkje tal tonn avgangsmasse i seg sjølv. Avgangsmassen som legger seg over tidlegare deponert avgangsmasse har lite betydning for blautbotn. Mengde tonn er derimot ein faktor for berekninga av det arealet av sjøbotnen som til slutt vil bli dekkja, og det er dette arealet som gir påverking på miljøet.

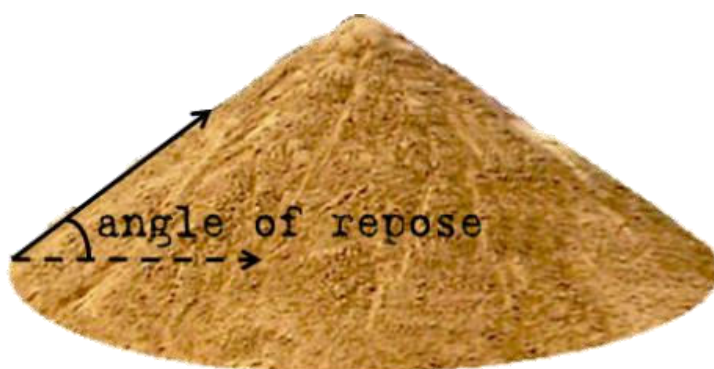
Når avgangsmassen blir deponerte frå utsleppspunkt i djupet, dannar avgangsmassen ei vifte på fjordbotnen ut frå deponeringsrøyret. Arealet i botnen av vifta, som er det arealet som dekkjer fjordbotnen, er eit produkt av tal tonn som blir deponert, tettleiken i massen (som avgjer volumet) og friksjonsvinkelen på vifta. Dei første åra vil avgangsmassen bli deponert frå eit utsleppspunkt ved foten av berget under sjøen, slik at det dannar seg éi vifte ut frå berget på fjordbotnen. Arealet for denne massen, utan å ta med potensialet for sedimentering på botnen frå partiklar, blir kalla det aktive deponeringsområdet.

I punkt 2 følgjer utrekningar av det forventa arealet som blir tildekt dei neste 3, 6 og 12 månadar. Etter 6 månadar vil berre 0,19 % av arealet i Førdefjord Ytre -

Miljøpåverknad frå deponering av avgangsmasse

0281010202-C (Vassførekomsten) vere dekt. I mineralutvinninga si levetid på 39 år vil det arealet som ei gitt masse dekkjer, avhenge av talet vifter. Fleire "låge" vifter bandleggje større areal enn eit mindre tal "høge" vifter. Det er òg av betydning om viftene er "frittstående" eller overlappande.

Vifta som blir generert ved deponering av avgangsmasse vil vere lik ei slak kjegle. Arealet i botnen av ei kjegle blir berekna ved ein formel basert på volum og friksjonsvinkelen (engelsk: "angle of repose") på vifta. Friksjonsvinkelen beror på eigenskapane ved massen og er den brattaste vinkelen der massen forblir stabile. Verksemda sine modelleringar byggjer på ein friksjonsvinkel på ti grader. Undersjøiske målingar gjennomført i Desember 2025 bekreftar ein friksjonsvinkelen ved noverande deponiløysing på ca 11 grader. Dette betyr at på kort sikt er vinkelen brukt i berekninga konservativ. Verksemda forventar at friksjonsvinkelen vil bli som modellert etter flytting av utsleppsrør til første fulle vifteform

Figur 1. Illustrasjon av friksjonsvinkel

I del 3 følgjer utrekningar av det arealet som er forventa å bli dekt etter høvesvis ti år og trettini år. Etter ti år vil berre 1,15 % av arealet i Vassførekomsten vere tildekt, medan 1,73 % vil vere tildekt etter enda mineralutvinning om trettini år.

Det er sannsynleg at foredlingsprosessen over tid vil gi ein reduksjon av avgangsmasse for deponering og omsetting av noko avgangsmasse i marknaden. Dette vil kunne gi totalt 25% reduksjon i den massen som vil bli deponert i sjødeponiet, frå 26,5 millionar tonn til 19,75 millionar tonn. Sjå her punkt 4. Dette vil gi ein vesentleg reduksjon i det arealet av sjøbotnen som vil bli dekkja av deponiet, men det er ikkje føreteken ein oppdatert 3D-modellering av arealpåverknaden. Deponeringa øydelegg ikkje alt liv i det arealet som blir dekt, sidan botndyra vil flytte på seg. Etter kvart som det blir etablert nye deponeringsvifter, vil òg overflata på dei viftene som er slutført bli rekolonisert. Eit konservativt anslag tilseier at arealet av det aktive deponeringsområdet etter ti år vil vara ved så lenge det er aktiv deponering. Det vil seie at 1,15 % av arealet i Vassførekomsten til ei kvar tid er det maksimale arealet som vil bli påverka av den aktive deponivifta.

Miljøpåverknad frå deponering av avgangsmasse

2. Tildekt areal etter tre, seks og tolv månadar frå no

Tabell 1 viser at høvesvis 0,14 %, 0,19 % og 0,26 % av arealet av Vassførekomsten vil vere tildekt av avgangsmasse om tre, seks og tolv månadar frå i dag. Den første berekningskolonna vise status per 23. Desember 2025. Det er deponert om lag 354 000 tonn. Tonnasjen blir omrekna til volum ved hjelp av den geotekniske eigenskapen bulkttettleik, som for avgangsmassen er fastsett til 2,2 tonn per kubikkmeter. 354 000 tonn dividert på bulkttettleik på 2,2 gir eit volum på 161 000 kubikkmeter.

I kalkulasjonane er det lagt til grunn full produksjon ved prosessanlegget. Det har vert noko mindre deponering av massar ihht tidlegare estimat på grunn av vedlikehald og modifikasjonsstansar som er ein naturleg del av opptapping av eit mineralutvinningsprosjekt. Dei siste to månadane har det blitt deponert ca 80% av deponering ved full produksjon.

Per i dag har deponeringa med desse premissane, gitt ei vifte med ei høgd på ca. 17 meter, og eit grunnareal på om lag 0,03 kvadratkilometer. Dette tilsvara 0,09 % av arealet i Vassførekomsten på 30,6 kvadratkilometer.

Prosessanlegget vil behandle 1,5 millionar tonn per år i stabil drift. Frå denne malmen vil det bli produsert to produkt for sal under full drift:

- Rutilkonsentrat: Om lag 34 000 tonn per år.
- Granatkonsentrat: Om lag 200 000 tonn per år.

Resterande masse på om lag 1,266 millionar tonn per år er avgangsmasse som vil bli deponert. Følgjeleg er det estimert at 105 500 tonn vil bli deponert per måned framover, med tettleik på 2,2 tonn per kubikkmeter. Om seks månader vil dei deponerte massane med denne føresetninga dekke 0,06 kvadratkilometer. Dette svarar til 0,19 % av Vassførekomsten

Om 12 månader frå i no, vil den deponerte massen med dei same føresetningane dekke 0,08 kvadratkilometer. Dette tilsvara 0,26 % av Vassførekomsten

Periode	-	1 dag	3 Måneder	6 Måneder	12 Måneder	
Deponering	105 500	Tonn per måned	105 500	Tonn per måned	105 500	Tonn per måned
Bulkttetthet	2,2	t/m3	2,2	t/m3	2,2	t/m3
Friksjonsvinkel	10	Grader	10	Grader	10	Grader
Masser deponert i vekt	354 000	Tonn	670 500	Tonn	987 000	Tonn
Masse deponert i volum	160 909	Kubikkmeter	304 773	Kubikkmeter	448 636	Kubikkmeter
Grunnflate	28 662	Kvadratmeter	43 877	Kvadratmeter	56 778	Kvadratmeter
Grunnflate	0,03	Kvadratkilometer	0,04	Kvadratkilometer	0,06	Kvadratkilometer
Radius i halvkjegle	96	Meter	118	Meter	134	Meter
Høgde på kjegle	17	Meter	21	Meter	24	Meter
Vassforekoms areal	30,6		30,6		30,6	
% av Vassforekomst	0,09 %		0,14 %		0,19 %	0,26 %
Total regulering	4,4	Kvadratkilometer	4,4	Kvadratkilometer	4,4	Kvadratkilometer
% av reguering	0,65 %		1 %		1,29 %	1,80 %

Tabell 1: Tildekt areal etter deponering pr i dag og om høvesvis tre, seks og tolv månadar.

Miljøpåverknad frå deponering av avgangsmasse

3. Tildekt areal etter ti år frå no, og ved utløp av gruvas levetid på 39 år

Samla avgangsmasse i gruva si levetid er estimert til 49,4 millionar tonn (1,266 millionar tonn per år x 39 år). Malmen vil bli tatt ut dels i dagbrot og dels under jord og betydelege mengder av avgangsmassane er planlagt tilbakeført i holrom i dagbrot og under jord. Det er den resterande massen som vil bli deponert i deponiområdet. Dette er anslagsvis 26,5 millionar tonn slik det er lagt til grunn i rattsaka mellom Naturvernforbundet/Natur og Ungdom og staten.

Tilbakeføring vil ikkje skje i den første tiårs-perioden, dvs. at nær halvparten av den totale avgangsmassen på 26,5 millionar tonn blir deponert i denne perioden.

Asplan Viak har utvikla 3D-modellar som viser korleis deponiet er planlagt bygd opp over tid ved å plassere avgangsmassen i fleire deponivifter. Simuleringar ved bruk av denne modellen viser at etter ti år ved éi slutført og éi påbegynt deponivifte til saman vil dekke anslagsvis 0,35 kvadratkilometer av fjordbotnen.

Deponert masse i gruva si levetid, dvs. 26,5 millionar tonn i løpet av 39 år, vil dekke anslagsvis 0,528 kvadratkilometer. Dette tilsvara 1,73 % av arealet i Vassførekomsten. I medhald av reguleringsplanane er 4,4 kvadratkilometer av fjorden avsett til deponiet. Slik berekningane over viser, er det berre ein mindre del av området som vil bli tatt i bruk, anslagsvis 12 % etter enda gruveprosjekt. Deponiet vil med desse føresetningane bestå av 2 større og ei mindre deponivifte, som vist i illustrasjonen under

Figur 2: Utdrag fra 3D-modellering av deponiet etter enda deponering

Miljøpåverknad frå deponering av avgangsmasse

4. Sannsynleg reduksjon i avgangsmassen

Tallgrunnlaget i punkt 2 og punkt 3 er oppsummert i tabell 2 under:

Område	kvadratkilometer	Nå		3 måneder		6 måneder		12 måneder		10år		Totalt (39år)	
		km2	%	km2	%	km2	%	km2	%	km2	%	km2	%
Reguleringsplanområde	4,4		0,65 %		1,00 %		1,29 %		1,80 %		8,00 %		12,00 %
Vassfarekomst, Ytre - Førdefjord	30,572	0,03	0,09 %	0,04	0,14 %	0,06	0,19 %	0,08	0,26 %	0,35	1,15 %	0,53	1,73 %
Vassfarekomst, Heile - Førdefjorden	65,595		0,04 %		0,07 %		0,09 %		0,12 %		0,54 %		0,80 %

Tabell 2: Tildekka areal om tre, seks , 12 månader, ti år og 39 år

Berekningane er basert på ei årleg deponert masse på 1,266 millionar tonn dei første åra, dvs. før påbegynt tilbakeføring holrom i dagbrot og under jord

Det er sannsynleg at foredlingsprosessen av malmen over tid vil gi ein reduksjon i avgangsmasse for deponering. Dette skuldast dels forventa forbetringar i industrielle foredlingsprosessar og dels utvikling av marknader for malmens bestanddelar. Dette gjeld rutil og granat i malmen, som i dag ikkje blir produsert for sal, men som i framtida vil kunne seljast. Dette gjeld også andre mineral i malmen, slik som pyritt mv. Over tid er det derfor sannsynleg at større delar av malmen vil bli utnytta for omsetning av mineral, estimert til 50 000 tonn pr. år frå og med år 6

Det er sannsynleg at selskapet over tid vil kunne omsetje noko avgangsmasse i marknaden. Frå og med år 6 til år 10 etter oppstart av drifta, er dette estimert ei omsetjing av 50 000 tonn per år. Vidare er det estimert 100 000 tonn per år frå og med år 11 til år 20, og 200 000 tonn per år, frå og med år 21. Med desse føresetningane vil mengde masse som vil bli deponert i sjødeponiet redusert med 25 % frå 26,5 millionar tonn til 19,75 millionar tonn, jf. tabell 3 under

Miljøpåverknad frå deponering av avgangsmasse

År	Basis	Økt utnyttelse	Salg av avgangs- masse	Til deponering
0	0,165			0,165
1	1,266			1,266
2	1,266			1,266
3	1,266			1,266
4	1,266			1,266
5	1,266			1,266
6	1,266	-0,05	-0,05	1,166
7	1,266	-0,05	-0,05	1,166
8	1,266	-0,05	-0,05	1,166
9	1,266	-0,05	-0,05	1,166
10	1,266	-0,05	-0,05	1,166
	12,825	-0,25	-0,25	12,325
Pr. år 11-20		-0,25	-0,1	
Pr. år 21-39		-0,25	-0,2	
Samlet	26,5	-1,7	-5,05	19,75
Reduksjon				25 %

Tabell 3. Økt utnytting av malmen og sal av avgangsmassar vil gi reduksjon i mengde avgangsmasse til deponiet.

Det er openbert at ein slik reduksjon av avgangsmasse til deponering vil gi ein vesentleg reduksjon i det arealet av sjøbotnen som vil bli dekkja av deponiet. Det er knytt usikkerheit til dess oppdatert 3D-modellering av deponiet er ikkje gjennomført på noverande tidspunkt. Oppsummert kan det med sikkerheit fastslåast at deponiet vil legge beslag på noko mindre areal etter ti år og eit vesentleg redusert areal etter 39 år, men sjølve reduksjonen i areal er ikkje estimert.

5. Miljøpåverknad på botnfaunaen er avgrensa

Slik det følgjer av del 3 vil det aktive deponiområdet etter ti år dekke anslagsvis 1,15 % av arealet av Vassførekomsten. Dei resterande 98,85 % av arealet er intakt. Deponeringa vil skje over tid, og store delar av botnfaunaen vil ikkje bli gravlagd eller forsvinne, men heller flytte til sida utan fortrenghet for anna botnfauna.

Sjødeponiet vil, som vist i figur 2, bli fordelt på to større og éi mindre vifte. Etter ti år vil det vere etablert om lag 1,5 deponivifte. Deponeringa vil skje trinnvis, vifte for vifte. Når den første vifta er ferdig, vil rekolonisering av heile denne vifta starte opp, dvs. at botnfaunaen vil etablere seg på nytt. I og med at viftene i botnen er dels overlappende, vil rekoloniseringa avbrytast for ein mindre del av den første kjegla inntil også den andre vifta er ferdig.

Miljøpåverknad frå deponering av avgangsmasse

Deponeringa vil føre til økt turbiditet i eit område utanfor den aktive deponeringsvifta som vil gje noko økt sedimentering. Dette er modellert av SINTEF i fleire omgangar. Modelleringa indikera at eit område på 1,4 kvadratkilometer kan få eit sedimenteringsnivå opp til 3mm/året. Dette er ca. 4,6% av Vassførekomsten. Det aktive deponeringsområdet vil til ein kvar tid vere innanfor dette området. SINTEF har ikkje modellert sedimentering opp til 6mm/året, som er effektgrensen for påverking på botnfauna.

Klima- og miljødepartementet har lagt til grunn i utsleppsløyvet at "mesteparten av deponiområdet vil sannsynlegvis vere rekolonisert innan 10 år". Rekolonisering vil starte raskt, anslagsvis etter en til to år. Etter år ti vil derfor den første vifta bli rekolonisert parallelt med at vifte nr 2 dekkjer ny fjordbotn. Det samla botnarealet som vil vere aktivt påverka, vil derfor forbli nokolunde konstant med anslagsvis 1,15 % av arealet i Vassførekomsten frå år ti og ut deponeringsperioden. I randsona til dette område vil det være ein usikkerheitsfaktor før meir studiar og analyser på sedimentering er gjennomført. I utgangspunktet vil denne randsona kunne vere opp til 3,45 % av vassførekomsten. Dette er ein konservativ tilnærming ettersom man legg til grunn modellering med ein sedimentering på 3mm/året.

Etter deponering vil den siste vifta bli rekolonisert etter kort tid. Botnfaunaen blir då gjenoppretta. Miljøpåverkinga er følgjeleg avgrensa til perioden for deponering, og påverkinga er reversibel.